

ပအိုဝ်းလိတ်လွင်၊စွမ်လိတာအစိုး

လိတ်ရဲဉ်း (၇)

ဗွေ့စင်တန် ကောဝိဒ (ဓမ္မာစရိယ)

(နင်းငန်းတော့ဗဟိုဝွန်းဆောင်း)

ဧရာဗုဒ္ဓလိတ်သွင်စိုက်

ဝေင်သီးသဲင်း

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါဆီ

သားသနား - ၂၅၃၄

ကောဇာ - ၁၃၅၂ ဗား

သားသနား - ၂၅၅၅၊ ကောဇာ - ၁၃၇၃-ဗား

တွယ်ချ်၊ ဒုတိယအလင်း၊ အုပ်ပေါင်း(၄၀၀၀)၊

ပအိုဝ်းလိတ်ချ်စက်၊ ဝေင်တောင်းကီ။

ပအိုဝ်းလိတ်လှိုင်စွမ်းလီတာအစွိုး

လိတ်ရဲဉ်း (၇)

ဗွေစင်တန် ကောဝိဒ (ဓမ္မစရိယ)

(နဲင်းငန်းတေး ဗဟိုဝွန်းဆောင်း)

ဝေဇာရာမလိတ်သွဉ်တွိုက်

ဝေင်သီးသဲင်း

တဲမ်း

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါးဆီ

မာတိကာ

(က)

နံပါတ်	အကျောင်းခရာ	လိတ်မဲ့ငါ
၁။	ငေါင်းတယ်အွဉ် (အကျောင်းနိတန်) -----	(ဂ)
၂။	ပုညကြိယားဝတ္ထုပါးဆီ -----	၁
၃။	ဒါးန ပုညကြိယားဝတ္ထု အဓိပ္ပာယ် -----	၁
၄။	ဒါးန ၂-မျိုး ၃-မျိုး အမျိုးမျိုး -----	၂
၅။	သပ္ပရိသဒါးန ၅-ပါး -----	၇
၆။	အသပ္ပရိသဒါးန ၅-ပါး -----	၈
၇။	ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး -----	၁၁
၈။	ပုဂ္ဂလိကဒါးန (၁၄)ပါး -----	၁၃
၉။	သံဃိကဒါးန (၇)ပါး -----	၁၅
၁၀။	တနယ်၊ သံဃိကဒါးန (၃)မျိုး -----	၁၆
၁၁။	ဒါးနကထာအီအကျောင်း (၃)ပါး -----	၁၇
၁၂။	ဒါးနအကျိုးတန်/ တတန်တင်းအကျောင်း ---	၁၈
၁၃။	ဒါးနအကျိုးကတန်ငါး အကျောင်းတရား အင်္ဂါး (၆)ပါး -----	၁၉
၁၄။	ထာရုဒါးန အကျိုးမျက်မှောက်ယိုခါ ၄-ပါး -	၁၉
၁၅။	ဒါးနအကျိုး အမျိုးမျိုးအချုပ် -----	၂၀
၁၆။	စေတနာ ၃-တန်၊ မီးမျသော့ဝင်၊ -----	၂၃
၁၇။	သီးလပုညကြိယားဝတ္ထု -----	၂၇
၁၈။	ခံးထူးသီးလငတ်ပါးပွဲ၊ တွမ်းအဓိပ္ပာယ် -----	၂၇
၁၉။	ခံးထူးသီးလသွပ်ပါးပွဲ၊ တွမ်းအဓိပ္ပာယ် -----	၃၁
၂၀။	ခံးထူးသီးလကွတ်ပါးပွဲ၊ ။ -----	၃၉
၂၁။	သျှင်းပေးခံးထူးသီးလ ပါးဆီပွဲ၊ တွမ်းအဓိပ္ပာယ် -----	၄၁

(ခ)

မာတိကာ

၂၂။	လိုလမ်းခံးထူးသီးလ ပါးဆီပွဲ၊ တွမ်းအဓိပ္ပါယ်၊	၄၄
၂၃။	စာရိတ္တသီးလ တွမ်း ဝါရိတ္တသီးလခရာ၊ ---	၄၆
၂၄။	သီးလ ၃-မျိုး -----	၄၈
၂၅။	သီလအကျိုးချုပ် -----	၄၉
၂၆။	သီးလကဲ့င် အပဲစ်အချုပ် -----	၅၀
၂၇။	ဘားဝနားပုညကြိယားဝတ္ထု -----	၅၁
၂၈။	ကမ္မဋ္ဌာန်၊ -----	၅၂
၂၉။	ဘုရားဂုဏ်းတေား ၉-ပါး ပါတွမ်းအဓိပ္ပါယ်၊ -	၅၆
၃၀။	အားထုတ်အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်နယ်၊ -----	၆၀
၃၁။	အပစာယန ပုညကြိယားဝတ္ထု အဓိပ္ပါယ်၊ -----	၆၆
၃၂။	ဝေယျာဝစ္စ ။ ။ -----	၆၇
၃၃။	ပတ္တိဒါန ။ ။ -----	၆၉
၃၄။	ပတ္တာနုမောဒန ။ ။ -----	၇၀
၃၅။	ဓမ္မဿဝန ။ ။ -----	၇၂
၃၆။	နားဗားတရား ကျိုး ၅-ပါး -----	၇၃
၃၇။	ဓမ္မဒေးသနား ပုညကြိယား အဓိပ္ပါယ်၊ -----	၇၄
၃၈။	ဒိဋ္ဌိကမ္မ ။ ။ -----	၇၅
၃၉။	ဒါးန သီးလ ဘားဝနားကို သွင်၊သော့ပွဲ၊ ---	၇၆
၄၀။	ငေါင်းရီလျှူခန့်၊ (၁) -----	၇၉
၄၁။	ငေါင်းရီလျှူခန့်၊ (၁) အဖြေမဲဉ်း -----	၈၁
၄၂။	ငေါင်းရီလျှူခန့်၊ (၂) -----	၈၆
၄၃။	ငေါင်းရီလျှူခန့်၊ (၂) အဖြေမဲဉ်း -----	၈၈
၄၄။	ငေါင်းရဲပ်နိဂုံးကဗျာ -----	၉၃

ငေါင်းတယ်အွဉ်

နေင်း ၁၃၅၀-ဗွေ၊ တထိန်းလောင်း (၁၅) [၈-၁၂-၈၈]
နီ၊ ကမာ၊ဒါ၊ ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့င်၊စွမ်းလီတာ၊ ဗဟိုသမားစွါ၊ ပွယ်၊
မော့ခွဲ (တောင်းကီ၊၊ ကျောင်းတန်)ကို ဆွဲ၊ဖျတ်ချက်အလ၊ “ယံ
ကတဲမ်းဖေးယင်းသော့ ပုညကြိယာ၊ ဝတ္ထုပါ၊ဆီ” ဗွေသမားသီး
တဲက်တွန်၊ ဖေးတာ၊ဝွန်းဖျင်နဲင်းနဝ်၊တဲင် တဲမ်းဖေးယင်း “ပုညကြိ
ယာ၊ဝတ္ထု ပါ၊ဆီ”ယိုသွ။။

ပုကြိယာပါ၊ဆီကို ကသေထွိုက် ကသေသင်၊ဒါ၊ အ
ကျောင်၊ခရာ၊ဖုံးယို မဉ်းအွဉ်းသ၊တဲမ်းလို့လို့နဝ်၊ ဒါ၊နခရာ၊တမျို၊
ခြင်ခြင်ငါမဉ်းတဲ့ အီးအဝ်းလိတ်စောင်း၊ ကားမဲ့င်၊စောင်းစောင်း၊
စွဉ်းနောင်၊သွ။။

ယိုနောင်၊ ပုညကြိယာ၊ဝတ္ထု အပါ၊တဆီလုမ်းတဲ့ ဖေးကသေ
ဟးလို့တလဲင်ချင်၊၊ တွမ်းသွဉ်တန်၊ အခိန်းအခါးတဲ့ ဖေးနေးကမဲဉ်း
ရာ၊ ချင်းဖေးဟးနဲင်းနဝ်၊တဲင် ကတဲမ်းယိုနောင်၊ ထွားတဲမ်းထေ
ထန်း၊ ယဟန်းဟန်းလွမ်း၊နောင်၊သွ။။

ကွယ်းတွော့၊ ပွိုင်းပွို၊တွမ်း ပုညကြိယာပါ၊ဆီနဝ်၊ သေသေ၊
ခါ၊ တကားယိုတဲ့ မနဲဉ်း၊စွဲးလဲဉ်း၊ အုံအီ၊ အောင်းအီ၊ ခွမ်မာ၊ဒေါ၊
ဖြောင်းအီ ထွာငါးလဲဉ်းကုသိုလ်း၊ အကျို၊အာငါးလဲဉ်း မရေးမရာ၊
နောင်၊သွ။။

(ဃ)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ကုသိုလ်တရား ယံတို့၊ပွါတငါငါ ယိုခါဆိုင်၊တား ဖေးနေး
ကချမ်းသာလွေ့မပ်မပ်၊ ဝဋ်ဇာတ်ဒုက္ခ ယံကလွစ်လွခန်း ပငါပရာ၊
နပ်၊ ကျို၊စာလွဉ်၊သွေ့ ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီယို၊ ဟပ်မဲ့ငှာ၊
မာ၊လွေ့မွေးမွေးသွေ့ ယိုအတို့ငှာ၊ ပေါးမဉ်းမာ၊လွေ့မွေးမွေး ပုည
ကြိယားပါ၊ဆီယိုနပ်၊ လောကသုံးသရာ၊ ချမ်းသာသုခ တိက်ချ
လ၊ဗား အမန်းနောင်၊သွ။

မာ၊ယံယံသွေ့

- * ပုညကြိယား - ကုသိုလ်တရားယို
- အဗားတဆီ - ရွစ်ကသီသူ၊
- နာ၊နီထူးရေ၊ - မဉ်းမာ၊လွေ့နောင်၊
- ရန်းဘေ၊အာစား - ကင်၊ထိုးမားတင်
- လွစ်လျားညိမ်းခွ၊ - ချမ်းသာသ၊တွေ့၊
- ရွစ်ပ၊ဖိုလ်းဉာဏ်း - တွိုးနီဗွာန်းသူ၊
- မိဉ္ဇာန်းတန်တန် - မာ၊ယံယံနော ။

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါဆီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

“ ပုညကြိယားဝတ္ထု ” ကရိုးနောင်၊ ‘ ထာမာကထွာအီ ကုသိုလ်း’ အဓိပ္ပါယ်လဲနင်းနောင်သွ။ ။

ပုညကြိယားဝတ္ထု အပါ - ၁၀

(ထာမာကထွာအီ ကုသိုလ်း အမျိုးတဆီ)

၁။ ဒါန	၆။ ပတ္တိဒါန
၂။ သီလ	၇။ ပတ္တာနုမောဒန
၃။ ဘာဝနာ	၈။ ဓမ္မဿဝန
၄။ အပစာယန	၉။ ဓမ္မဒေသနာ
၅။ ဝေယျာဝစ္စ	၁၀။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

ဒါးန အဓိပ္ပါယ်

“ဒါးန” ကရိုးနောင် - “ဖေး လူး” အဓိပ္ပါယ်လဲ နင်း
နောင်သွ။

ဒါးနနင် - ဝဇ္ဇနိဿိတဒါးန

ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါးန အင် ၂-မျိုးနင်းနင်သွ။

(၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

(လင်္ကာ) ဝဇ္ဇ ဝိဝဇ္ဇ၊ ယံမတ်လွှာ ၊ ဒါန အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး။

အဓိပ္ပါယ်

၁။ “ဝဇ္ဇ နိဿိတဒါန” ကရို၊နောင် -

ကျေးမောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊ဒျာ လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ ဗျဟ္မာချမ်းသာတင် ကဖေးကလူဒါန ဒါနအမျိုးနောင်နောင်၊ ကွပ်ပိုင်းပွဲတွမ်း ဝဋ်ဆင်ရယ်တွေ့၊ ဟဲ့ဟဲ့ “ဝဇ္ဇနိဿိတဒါန” နောင်သွ။

၂။ “ဝိဝဇ္ဇ နိဿိတဒါန” ကရို၊နောင် -

ကျေးမောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊ဒျာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတင် ကဖေးကလူဒါန ဒါနအမျိုးနောင်နောင်၊ ကွပ်ပိုင်းပွဲတောင်း တွမ်းဝဋ်ဆင်ရယ်တွေ့၊ ဟဲ့ဟဲ့ “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါန” နောင်သွ။

တနယ် - ၁။ ဓမ္မဒါန

၂။ အာမိသဒါန အဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုး နိုင်နင်သွ။

(လင်္ကာ) ဓမ္မဒါန၊ အာမိသ ၊ မတ်လွှာတနယ်ယို ။

အဓိပ္ပါယ်

၁။ “ဓမ္မဒါန” ကရို၊နောင် -

ထာလူ ကပိုင်းပွဲဆင်ရာ တွမ်းတရာဖွဲ့နောင်၊ ဟဲ့ “ဓမ္မဒါန” (လူတရာ)နောင်သွ။

၂။ “အာမိသဒါန” ကရိုနာရ် - ကလူဒါဒါ သင်္ကနိတုမ်း သွမ်း ကျောင်း တသီးစတင်ကလူဝတ္ထု အမျိုးမျိုး ကတန်တခြါ အစားစားဖုံးနောင် ဟဲ့ “အာမိသဒါန” နောင်သွ။

- အာမိသဒါနနာရ် - ၁။ ဟိနဒါန
 ၂။ မဇ္ဈိမဒါန
 ၃။ ပဏီတဒါန
 အောင် ၃-မျိုး နိုင်နာသွ။

(လင်္ကာ) ဟိန မဇ္ဈိမ၊ ပဏီတ ၊ မတ်လွယို ၃-နယ်။

အဓိပ္ပာယ်

၁။ “ဟိနဒါန” ကရိုနောင် - ဖေးနေးကကျော့စော်၊ ဖေးနေး ဝင်ကအံ့ဖြာ ဖေးနေး ဝင်ကရိုသေး ဖေးနေးဘွဲ့တံ၊ရို ကတိုတက် ရေးရွယ်အွဉ်းသ၊ မဲဉ်လ၊မဲဉ်ထွာနိုင်နာတင် ကဖေး ကလူဒါဒါ ဒါနအမျိုးနိုင်နောင်နာရ် ထွာဒါနအညမ်းသွတ်၊တွေ့ ဟဲ့ဗား “ဟိနဒါန” နောင်သွ။

၂။ “မဇ္ဈိမဒါန” ကရိုနောင် - မဉ်လ၊ဒျား လိုလူသီး စေ့စိန် ချမ်းသာ၊ မဉ်ထွာဒျား လိုဟင်လိုမျတ်၊ လူဟင်လူမျတ် နိုင်နာတင် ကဖေးကလူဒါဒါ ဒါနအမျိုးနိုင်နောင်နာရ် ထွာဒါန တော့တော့တန်းတန်းလွမ်းတွေ့ ဟဲ့ဗား “မဇ္ဈိမဒါန” နာသွ။

(၄)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၃။ “ပဏီတဒါန” ကရို၊နောင် - ကော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊
ဒျာ၊ လူလိုသီး စေစိန်းချမ်းသာလွှမ်းတကာတင်း ဖေး
ကလ၊တိုးစွဉ်း နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ အွဉ်းသ၊ဆုတောင်၊ ကော့မောင်၊
နင်းနပ်တင် ကဖေးလူဒါး ဒါးနအမျိုးနင်းနပ်နပ်၊ ထွာဒါးနအထို
အမျတ်သွတ်၊တွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား “ပဏီတဒါန” နောင်၊သွ။

(ယိုနောင်၊ ထွာအကျိုးတရာ၊အလောင်းတင် ဝွေးဖန်းဆွဲ၊
ဖျတ် သတ်မတ်သိုမ်မျိုး နောင်၊သွ။)

အဓိပ္ပါယ်၊ ခတနယ်၊

၁။ “ဟိနဒါန” ကရို၊နောင် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနား သဒ္ဓါး
တရာ၊နွိုးနွိုးယေယေ၊ ခြောဆော့ယုတ်ညမ်းတင် ကဖေး
ကလူဒါးဒါးန အမျိုးနင်းနောင်နပ်၊ ထွာဒါးနအညမ်းသွတ်၊တွေ့၊
ဟဲ့၊ဗား “ဟိနဒါန” နောင်၊သွ။

၂။ “မဇ္ဈိမဒါန” ကရို၊နောင် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနား သဒ္ဓါး
တရာ၊ တေားတေားတန်းတန်းပေးတင် ကဖေး ကလူဒါး
ဒါးနအမျိုးနင်းနောင်နပ်၊ ထွာဒါးနတေားတေားတန်းတန်းစားပေး
လွှမ်းတွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား “မဇ္ဈိမဒါန” နောင်၊သွ။

၃။ “ပဏီတဒါန” ကရို၊နပ် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနား သဒ္ဓါး
တရာ၊ ရှင်းရှင်းသန်သန် တန်တန်အာအာတင် ဖေးကလူဒါး
ဒါးနအမျိုးနင်းနပ်နပ်၊ ထွာဒါးနအထို အမျတ်သွတ်၊တွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား
“ပဏီတဒါန” နောင်၊သွ။

(ယိုနဝ်၊ ထွားသုစေးတနား သဒ္ဓါးတရာ၊အလောင်းတင်
ဌေးဖန်းဆွဲ၊ဗျတ် သတ်မတ် သိုမ်မျိုးနောင်၊သွ။)။

တနယ်၊ - ၁။ ဒါနဒါသ

၂။ ဒါနသဟာယ

၃။ ဒါနသာမိ အဝ်း ၃-မျိုး နှင်းနဝ်၊သွ။

(လင်္ကာ) ဒါနဒါသ ၊ သဟာယ ၊ ဒါနသာမိ သိုမ်။

၁။ “ဒါနဒါသ” ကရိုးနောင်၊ -

နမ်းကသွံ၊ဆောင်းနဝ်၊ အဟင်စား၊ တွိုးကဖေးကလူးနဝ်၊
အညးစား၊ ထာ၊လူးဒါးနအမျိုး နှင်းနဝ်၊နဝ်၊ တွမ်းကဖေးဒါး သွဉ်း
သယံးနောင်၊ ပိုန်ပီလို့ဝင်၊တင် ဟဲ့ဗား “ဒါနဒါသ” နဝ်၊သွ။

၂။ “ဒါနသဟာယ” ကရိုးနောင်၊ -

နမ်းကသွံ၊ဆောင်း တွမ်းကဖေးကလူးနဝ်၊ ပိုန်ပီလို့ဝင်၊
တင် ဟဲ့ဗား “ဒါနသဟာယ” နောင်၊သွ။

၃။ “ဒါနသာမိ” ကရိုးနောင်၊ -

နမ်းကသွံ၊ဆောင်းနဝ်၊ ဟင်တင်း၊ တွိုးကဖေးကလူးနဝ်၊
ဟင်၊ ထာ၊လူးဒါးန အမျိုးနှင်းနောင်၊နဝ်၊ တွမ်းကဖေးကလူး
အမွေးစင်းနဝ်၊ ပိုန်ပီလို့ဝင်၊တင် ဟဲ့ဗား “ဒါနသာမိ” နဝ်၊သွ။

(၆)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

တောင်၊ခါ - ဒါနဒါသနောင်၊ ဒါနအညမ်းသွတ်၊တင် ထွာ
“ဟီနဒါန”၊ ဒါနသဟာယနဝ်၊ ဒါနတေားတေား
တန်းတန်းစားတင် ထွာ “မဇ္ဈိမဒါန”၊ ဒါနသာမိနဝ်၊ ဒါနအဟင်
အမျတ်တင် ထွာ “ပဏီတဒါန” မဉ်းရို၊ခင်းနဝ်၊တဲ့ လ၊ဒျားနောင်၊
သွ။။

အကျို၊ဖေးပျံး ကွားလို့ဝင်၊ခင်းယို -

၁။ ဟီနဒါနတွမ်း ဒါနဒါသ ၂-မျို၊နဝ်၊ (ထွာဒါန အညမ်းစား
တင်) အကျို၊တဲ့ဖေးဒျား စေ၊စိန်းချမ်းသာ၊ အညမ်းစားနောင်၊
သွ။။

၂။ မဇ္ဈိမဒါနတွမ်း ဒါနသဟာယ ၂-မျို၊နဝ်၊ (ထွာဒါနတေား
တေားတန်းတန်းစားတင်) အကျို၊တဲ့ ဖေးဒျား စေ၊စိန်း
ချမ်းသာ၊ တေားတေားတန်းတန်းစားနဝ်၊သွ။။

၃။ ပဏီတဒါနတွမ်း ဒါနသာမိ ၂-မျို၊နဝ်၊ (ထွာဒါနအဟင်
အမျတ်စားတင်) အကျို၊တဲ့ ဖေးဒျား စေ၊စိန်းချမ်းသာ၊
အဟင် အမျတ်စားနောင်၊သွ။။

သဗ္ဗုဒ္ဓိသ ဒါန (၅) ပါ၊

(သူတောကောင်းသီး ထာလူ / လူပွဲလူနယ်၊ ၅-မျိုး)

၁။ သက္ကစုံ ဒေတိ

၂။ စိတ္တိကတ္တာ ဒေတိ

၃။ သဟတ္တာ ဒေတိ

၄။ အနုပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ

၅။ အာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ။ (အံ-၂၊ ၁၅၂)

၁။ “သက္ကစုံ ဒေတိ” ကရိုနောင် -
လူ ရိုးရိုးသေးသေးချား ။

၂။ “စိတ္တိကတ္တာ ဒေတိ” ကရိုနောင် -
လူ စွမ်းစွမ်းသွိုးသွိုးချား ။

၃။ “သဟတ္တာ ဒေတိ” ကရိုနောင် -
ထူးတွမ်းစူ လူ (နမ်းကိုယ်တဲင်း လူ) ချား ။

၄။ “အနုပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ” ကရိုနောင် -
လူဝေါင်းဝင်း ဗေက်၊ဗက်၊ဖေးနေတောင်း ။

၅။ “အာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ” ကရိုနောင် -
ကျေးမောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လူချားထာလူအကျိုး ။

(၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

အချက်ယို ၅-ချက် မဉ်းပြဲ၊စွံးနပ်၊ ထာ၊လူးအကျို၊တန်ငါး၊
လ၊အာငါးအကျို၊နောင်၊သွ။

အသမ္ပုရိသ ဒါန (၅) ပါ၊

(သူးတေားကောင်၊ တမွေးတောင်း အထာ၊လူး / လူးပွံး
လူးနယ်၊ ငတ်၊မျို)။

၁။ အသက္ကစွံ ဒေတိ

၂။ အစိတ္တိကတွာ ဒေတိ

၃။ အသဟတ္တာ ဒေတိ

၄။ အပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ

၅။ အနာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ။ (အံ-၂၊ ၁၅၃)

၁။ “အသက္ကစွံ ဒေတိ” ကရိုနပ်၊ - လူးရိုးရိုးသေးသေးတင်း။

၂။ “အစိတ္တိကတွာ ဒေတိ” ကရိုနောင်၊ - လူးစွမ်းစွမ်းသွို၊
သွို၊မွေးတောင်း ။

၃။ “အသဟတ္တာ ဒေတိ” ကရိုနပ်၊ - ထူးတွမ်းရူ လူးမွေးတင်း
(ထွဉ်းဝင်၊လူးပါ) ။

၄။ “အပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ” ကရိုနပ်၊ - လူးဝေါင်းဝင်းနေး၊ ဗေက်၊
ဗက်၊နေးလဲးကွို၊ ။

၅။ “အနာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ” ကရို၊နောင်၊ - လူ့ကိတဲ့
ကျော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊ထာ၊လူ့အကျို၊မွေးတမ်း။
လူ့ထာ၊နိုင်းယိုနပ်၊ ထာ၊လူ့အကျို၊ပေးငါး၊ လ၊ဆော့ငါး
အကျို၊နောင်၊သွ။။

တောင်၊ခါ၊ - စူတမ္ပန်တောင်းတရို၊တမ်း၊ အလူ့ခံ၊ပုဂ္ဂိုလ်း
အောင်းထို၊ အောင်းယော့ဒျားထာ၊တင်
(တကာ၊မူး) လွေ၊ကပ်တို့က် တဖိုင်းတမ်း တရို၊တမ်းစတင် ထူး
တွမ်းစူလူ့ အခေးအနေ၊ တဖေးတမ်းနိုင်းယိုနပ်၊ ထွဉ်းဝင်၊လူ့ပါ
စွဉ်းတဲ့ “ အသဟဟ္တာ ဒေတိ” တမွေးတမ်း (ထူးတွမ်းစူ လူ့တမ်း
တမွေးတမ်း) တခြို၊လူ့အလောင်းတွမ်း အလူ့ခံ၊ပုဂ္ဂိုလ်းအလောင်း
နပ်၊ ထာ၊ရိုးသေးအင်းဒျားတင် ထူးတွမ်းစူကလူ့ တွမ်းနမ်းကိုးတင်း
ကလူ့နပ်၊ မိုနိပီလို့ဝင်၊ ရှိ၊ဟးနိုင်းနပ်၊သွ။။

ကဖြေ၊ဟူဖေါင်း၊ ကဖြေ၊ကပ်၊ ကဖြေ၊ရွဉ်ဖုံးနပ်၊ ကွပ်
ရိုးသေးငါး၊ ကွပ်ကိုးညိုငါး၊ ကွပ်နပ်သက်ငါး (အလူ့ခံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်း)မ၊
မဉ်လ၊ကုသိုလ်းမ၊ ဖြေ၊ဒျားတင် “အပဝိဒ္ဓိဒေတိ” တမွေးတမ်း၊
(လူ့ဖေါင်းဝင်း လူ့ဗေက်၊ဗက်၊နေ၊ တမွေးတမ်း) တွမ်းကကပ်လူ့
တို့၊တို့၊နေ၊နပ်၊ မိုနိပီဒျားလို့ဝင်၊ ရှိ၊ဟးနိုင်းနောင်၊သွ။။

(၁၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

**မာ၊ဒါးနသားတွမ်း မာ၊တမ်းဒါးနသား
ကွားလို့ဝင်၊နင်းယို -**

(သုဘရီ) = ဩဗွေး ဂေါတမ ဗွေးဩ- ထွာလို့၊နင်းနင်းဝင်၊
မွော့ ယင်ဟန်းသားနပ်၊ စေ၊စိန်ဥစ္စား ဆွေ၊ ခြေ၊
လို့ကမာ၊ဒါးန ကလူးကတန်၊ထားသားနပ်၊ စေ၊စိန်ဥစ္စား လှိုင်းအာ
ကထွာနင်းနပ်၊နောင်၊ အထျ၊အထောင်၊ အကျောင်၊အဝ်းနင်းမဲ့င်၊
(ကွပ်ထမဲ့င်၊) ဗွေးဩ။

(ဘုရားဖြေး) = သုဘဟွေး - လို့တမာ၊တမ်းဒါးန၊ တလူးတတန်၊
တမ်းထားသားနပ်၊ စေ၊စိန်ဥစ္စား ဆွေ၊ခြေ၊ လို့၊
ကမာ၊ဒါးန ကလူးကတန်၊ထားသားနပ်၊ စေ၊စိန်ဥစ္စား လှိုင်းအာ
အထျ၊အထောင်၊ အကျောင်၊အဝ်းဒါးန၊ ကထွာ ကကွားလို့ဝင်၊
နင်းနပ်၊နပ်၊ ကွပ်ပွိုးဒါးနကုသိုလ်းကံ၊ မာ၊ထွာနပ်၊သွ။

(လင်္ကာ) စိုးရီးခါကာ၊ ၊ လူးခါ၊ဟေး ၊ ချမ်၊သားစိုးယိုခါ ။
စိုးရီးခါကာ၊ ၊ မလူးဟေး ၊ ကေန့်၊ဒါး စိုးယိုခါ ။

နင်၊သုမနာ (နင်၊သ၊ဟပ်) ရီ = ဩဗွေး - ရဟန်း၊တပါးနောင်၊
ဖေးလူးဖေးတန်၊ ရဟန်း၊တပါး
နပ်၊ ဖေးလူးတန်၊တမ်း၊ (ကမာ၊ဒါးနတွမ်း ကမာ၊တမ်းဒါးန) ရဟန်း၊

ယိုနီပါ၊ မဉ်းတို့ထင်း လူသီးအခမ်းသူနပ်၊ အကွားလို့ဝင်၊ နှင်းမိုင်၊
မွေးမြဲ ။

ဘုရားဖြိုး = နှင်းသုမနာဟွေး - ကဖေးလူးကဖေးတန်း၊ ရဟန်း၊
အပါ၊ နောင်၊ နောင်၊ -

၁။ အသက်တဲ့နပ်၊ ၂။ အယောင်ဆင်တဲ့နပ်၊

၃။ ထာချမ်းသားတဲ့နပ်၊ ၄။ အချွေးအရုံးတဲ့နပ်၊

၅။ အားဏားဩဇာ၊ အရားအုပ်ဝင်တဲ့နပ်။

ယို ၅-ချက်နပ်၊ လွှဲကယ်က ရဟန်းတဖေးလူး တဖေးတန်း၊
တမ်းထာ၊ (ရဟန်းတမာတမ်းဒါးန) နောင်၊ သူ။

မဉ်းသင်၊ ထွာလိုတဲ့ ယံကယ်က တမာတမ်းဒါးနသား၊
လွှဲကယ်၊ ယို ၅-စားနေနေ။

ပုဂ္ဂိုလ်း (၄) မျိုး

၁။ လိုယင်ဟန်းနပ်၊ တို့နမ်းနပ်၊ သေလူးသေတန်း၊ တို့ဝင်၊
နပ်၊ နီဆေးတမာတမ်း၊ (ထွင်းလူး ထွင်းတန်းတမ်း) လို၊
ယိုတစားနပ်၊ ဘဝမိုင်တရိုတမ်း၊ ပစ္စေဉာ၊ ရတနားရွှင်ခံနပ်၊ တဲ
လွှင်းအာခြေခြားမွေး၊ ကွယ်တွေ့၊ ပိုလီ၊ သွဉ်းသယ်၊ သွပေး
ခွပေး၊ ချွေးရုံးပရိသတ်နောင်၊ ဆေးခြာတန်။

(၁၂)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၂။ လို၊ယင်ဟန်းနပ်၊ တွိုးနမ်းနပ်၊ သမ်းတလူးတန်းတောင်း
တွိုးဝင်၊နပ်၊ နီ၊ဆေးတမာ (ထွဉ်းလူးထွဉ်းတန်း)၊ လို၊ယို
တစားနပ်၊ ဘဝမဲ့င်၊တရိုးတင်း စေ၊စိန်းဥစ္စား ရတနာ၊ရွှည်ခံ၊ ဆေး၊
ခြော၊ ကွယ်၊တွေ့၊ ပိုလီ၊တွမ်း သွ၊ခွဖုံးနပ်၊ သုံးအာ။

၃။ လို၊ယင်ဟန်းနပ်၊ နမ်းတဲ့ တလူးတန်းတင်း၊ ဝင်၊လင်တဲ့
ငွေ၊တနီ၊ဆေးတင်း၊ တမာတင်း (တထွဉ်းလူးတောင်း)
လို၊ယိုတစားနပ်၊ ဘဝမဲ့င်၊တရိုးတင်း စေ၊စိန်းဥစ္စား ရတနာ၊ရွှည်ခံ၊
ဆေး၊ခြော၊ ပိုလီ၊တွမ်း သွ၊ခွတဲ့ ဆေး၊ခြော ။

၄။ လို၊ယင်ဟန်းနပ်၊ နမ်းတဲ့လူးတန်း၊ ဝင်၊တဲ့နီ၊ဆေး၊ လို၊
ယိုတစားနပ်၊ ဘဝမဲ့င်၊တရိုးတင်း ရွှည်ခံ၊ဥစ္စား ရတနာ၊တဲ့
လွှိုင်းအာ ခြွေခြား၊ ပိုလီ၊သွဉ်းသယ်၊ သွ၊ပေးခွပေး ချွေ၊ရုံးပရိသတ်
တဲ့ လွှိုင်းအာ (မဲ့ငါမေတ္တာတန်) ။

ပုဂ္ဂိုလ်း (၄) မျိုးအကိုနပ်၊ အမဲ့င်(၄) အဆဲ့င်၊သွတ်၊ တမျိုး
ယိုနပ်၊ ယံလဲဉ်းဝင်၊ ကွပ်နပ်၊မ၊ နမ်းတဲ့လူးတန်း၊ ဝင်၊တဲ့နီ၊ဆေး၊
မာ၊ပျော့ပျော့သော့ဒါးန၊ စွမ်းဘဝချမ်းသာ၊ ယံငါးမွေးနော။

ပုဂ္ဂလိကဒါန (၁၄) ပါ၊

(အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ၁၄-မျိုးတဲ့ မွေးမွေး)

- ၁။ လူ၊ ဘုရား၊
- ၂။ လူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါး၊
- ၃။ လူ၊ ရဟန္တာ၊
- ၄။ လူ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၅။ လူ၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၆။ လူ၊ အနာဂါမိမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၇။ လူ၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၈။ လူ၊ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၉။ လူ၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၁၀။ လူ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၁၁။ လူ၊ သားသနားထန်း၊ ရသေ့၊ လူ၊ ဈာန်၊
- ၁၂။ လူ၊ ပုထုဇဉ်၊ သီးလအောင်းသား၊
- ၁၃။ လူ၊ ပုထုဇဉ်၊ သီးလအိုင်ထောင်းသား၊
- ၁၄။ လူ၊ တိရစ္ဆာန် ။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် (၁၄) မျိုးအကိုနင်၊ တိရစ္ဆာန်ယိုထွာ
အညမ်းသွတ်၊ ကွယ်တွေ့၊ ဒါနသီးအမျိုးနင်၊ အထူးအောင်း
စေးတနားချား၊ စေးတနားဗွာဖျူး မင်းလူးနင်၊ အကျိုးတန်ချားနင်၊
သွေ။ ။

(၁၄)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ခေတ်ယိုခါနက်၊ ရဟန်းမူအံ့ထမ်းဒွါမ်တင် ဒုတိယ-သံဃိက
ဒါန၊ စတုတ္ထသံဃိကဒါန၊ ပဉ္စမသံဃိဒါန၊ သတ္တမ - သံဃိက
ဒါန ယို (၄) မျိုးနက်၊ လ၊နောင်၊တမ်းဒွါမ်။

(မဉ်းရီ ပွယ်၊ရီလိတ်နက်၊ “တမ်းနယ်မ္ဗိုင် သံဃိကဒါန (၇)
ပါ၊မ္ဗိုင်” မဉ်းရီနင်းနောင်၊နက်၊ ဖြေးပါဟး အဓိပ္ပါယ်ယင်၊ ဖြေး
ပထမသံဃိကဒါန၊ ဒုတိယသံဃိကဒါန စတင်နင်းနက်၊လွှမ်းနောင်၊
လ၊တောင်း။)

ပေါးပင်၊သွ။ သံဃားပေါင်၊တရိုးတမ်း၊ ပေါးပင်၊သွ။ သံဃား
အပါ၊ကားယိုကားနက်၊ တရိုးတမ်းနောင်၊ လ၊ပုဂ္ဂိုလ်းနင်းမဲ့င်၊မဲ့င်၊
တဲ့ယောင်း ရေးမတ်ဒျားသွေ့ ဘုရားပို သဃာ်းတေား။

အွဉ်းသ၊ဒါးဒါး မဉ်းလူးသဃာ်း (သံဃိကဒါန) နက်၊ အကျိုး
တန်လဲဉ်းကလူးဟး ရဟန္တားနောင်၊သွ။

တနယ်၊ = ဗုဒ္ဓပမုခ ဘိက္ခုသံဃိကဒါန
ဗုဒ္ဓပမုခ စတုဒိသာ ဘိက္ခုသံဃိကဒါန
စတုဒိသာ သံဃိကဒါန ။

၁။ “ဗုဒ္ဓပမုခ ဘိက္ခုသံဃိကဒါန” ကရိုးနက်၊ -
လူးတန်းထင်း ဘုရားကအွဉ်ဟိုဒါး သံဃားပေါင်၊နက်၊သွ။

၂။ “ဗုဒ္ဓပမုခ စတုဒိသာ ဘိက္ခုသံဃိကဒါနံ” ကရိုးနဝ်၊ -
လူးတန်ထင်း ဘုရာကအွဉ်ဟိုဒါး အောင်းလစ်ဖဲ့လစ်နား
ကတိုးလွဉ်လဲဉ်း၊ ကတိုးလွဉ်တွင်း၊ ကအီးတိုးလွဉ် သဃ်းပေါင်း
နောင်သွ။

၃။ “စတုဒိသာ သံဃိကဒါနံ” ကရိုးနောင်၊ -
လူးတန်သဃ်း ကအောင်းဒါး အရပ်လစ်ဖဲ့လစ်နားနဝ်၊
သွ။

တောင်ခါ၊ - “ဘုရာကအွဉ်ဟိုဒါး” ကရိုးနဝ် ဘုရာ၊
မွန်တရိုးတင်း၊ ဘုရာကူနိဗ္ဗာန်ထွ။ နီက
ကိုကွယ်ဒါး ရုတ်ထုတေား စေးတီးဖုံးနောင်တဲ့ ဘုရာနေနေ၊
ပေါးကပ်ပါ ရုတ်ထုတေားစေးတီးဖုံးနဝ်တဲ့ ဟဲ့ဗား “ဘုရာကအွဉ်
ဟိုဒါးသဃ်း” နောင်သွ။

ဒါးနကထွာအီ အကျောင် (၃) ပါ၊

၁။ သဒ္ဓါးတရာ၊

၂။ ထာလူးဝတ္ထု

၃။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်း ယိုသွံပါ၊ ပြဲ့စွဲမ၊ ဒါးနထွာလနဝ်၊
သွ။

(၁၆)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

**ဒါးနအကျို၊တန် / အကျို၊တန်တောင်း
အကျောင်း၊တရား**

၁။ ကောကလူးသားနောင်၊ သီးလအောင်း

၂။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းနောင်၊ သီးလအိုင်ထောင်း

၃။ ထာ၊လူးဝတ္ထုတဲ့ စင်းကြယ်းဒျား

၄။ သဒ္ဓါးစေးတနားတဲ့ သန်ဒျား

အချက် ၄-ဗား (အဂါး ၄-ပါး) ကိုနပ်၊ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်း
နပ်၊ သီးလအိုင်ထောင်းစွဉ်းတဲ့ ကွပ်စွဉ်း ကောကလူးသား သီးလအောင်း၊
ဝတ္ထုစင်းကြယ်း၊ သဒ္ဓါး စေးတနားသန်တင် အကျို၊တန်ဒျားနပ်၊
သွ။

ဝတ္ထုသက်သေး = ဇူကေားပုဏ္ဏား လူးခံးတင် ခွန်တန်
ဝေသန္တရာ၊ ကလူးတို၊ဒါး အပိုခို

ဖားလီး၊ အပိုမူး ကဏ္ဍားစိန်းနပ်၊သွ။

၁။ ကောလူးသား သီးလအိုင်ထောင်း

၂။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းနပ်၊ သီးလအောင်း

၃။ ထာ၊လူးဝတ္ထုတဲ့ စင်းကြယ်းတောင်း

၄။ သဒ္ဓါးစေးတနားတဲ့ တသန်တောင်း

ယိုနပ်၊ ကောလူးသား သီးလအိုင်ထောင်း၊ ဝတ္ထုစင်းကြယ်း
တောင်း သဒ္ဓါးစေးတနား သန်တင်းစွဉ်းတဲ့ ကွပ်စွဉ်းအလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်း
နောင်၊ သီးလအောင်းတင် အကျို၊တန်ဒျား။

ဝတ္ထုသင်္ကသေ့ = တကာစံးငါးသားတဖြာ၊ ကလူးဒါးရဟန်၊
“ဒီဃသောမ သွမ်၊ သုမ်လဲင်း” နဝ်၊သွ။

- ၁။ ကောကလူးသားတဲ့ သီးလအဲဉ်ထဝ်း
- ၂။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းတဲ့ သီးလအဲဉ်ထဝ်း
- ၃။ ဝတ္ထုတဲ့ စင်းကြယ်းတောင်း
- ၄။ သဒ္ဓါး စေးတနားတဲ့ သန်တောင်း။

ယိုနဝ်၊ ကွပ်စွဉ်းကောလူးသားယင် ကလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းယင်
နီဖြာ၊လုမ်း သီးလအဲဉ်ထဝ်းတင် အကျို၊တန်တဝ်း။

ဝတ္ထုသင်္ကသေ့ = မုတ်ဆို၊မူးတဖြာ၊ ကလူးဒါးရဟန်၊ သီးလ
အဲဉ်ထဝ်း သွမ်၊သုမ်လဲင်းနဝ်၊သွ။

- ၁။ ကောလူးသားတဲ့ သီးလအောင်း
- ၂။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းတဲ့ သီးလအောင်း
- ၃။ ထာ၊လူးဝတ္ထုတဲ့ စင်းကြယ်း
- ၄။ သဒ္ဓါး စေးတနားတဲ့ သန်

ယိုနဝ်၊ ကွပ်စွဉ်း ကောလူးသားယင် အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းယင်
နီဖြာ၊လုမ်း သီးလအင်းတင် အကျို၊ယိန်းတန်နဝ်၊သွ။

(၁၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ဝတ္ထုသက်သေ = ခွန်တန်ကောသလ ကလူးဒါး အသဒိသ
ထားလူးတန်နပ်၊သွ။

(တောင်၊ခါ။ ။ ။ ဝတ္ထုသက်သေ ယို ၄-ပုဒ်နောင်၊
အင်းပါသော့၊ မဇ္ဈိမနိကာယံ၊ ဥပရိ
ပဏ္ဏာသ မဟာဒက္ခိဏ ဝိဘင်္ဂသုတ်အဖွင့်၊ အဋ္ဌကထာကို နပ်၊
သွ။

(တနယ်၊) ဒါးနအကျို၊ ကတန်ငါး အကျောင်၊တရာ၊
အဂါး (၆) ပါ၊

- ၁။ ခါးလားကလူးတဲ့ သ၊ရောင်းသ၊ရေ၊ (ပုဗ္ဗစေတနာသန်)
- ၂။ ကအင်းလူးတွင်းတဲ့ သ၊ရောင်းသ၊ရေ၊ (မုဗ္ဗစေတနာသန်)
- ၃။ လူးတန်၊ထွဲ့တဲ့ သ၊ရောင်းသ၊ရေ၊ (အပရစေတနာသန်)
- ၄။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းနပ်၊ ရာဂကင်၊ (ဝိတရာဂေါ)
- ၅။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းနပ်၊ ဒေါသကင်၊ (ဝိတဒေါသော)
- ၆။ အလူးခံးပုဂ္ဂိုလ်းနပ်၊ မောဟကင်၊ (ဝိတမောဟော)

အဂါးယို (၆) ပါ၊မည်းပြု၊စွံးနပ်၊ အကျို၊တန်ငါးနောင်၊သွ။

တောင်၊ခါ။ ။ ။ “ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကင်၊ ” ကရို၊နောင်၊
ရေးရွယ်းအထိုသွတ်၊ (ရဟန္တာ)နပ်၊သွ။

ကွယ်တွေ့၊ အနားဂိမ်း၊ သောတာပနိ၊ ရဟန်းပုထုဇဉ်း
မဉ်းဒေါဟးလို့နိဉ်၊ ကပိုင်စသျှင်း၊ သျှင်းပေးတသာ ပုဂ္ဂိုလ်းဖုံးနိဉ်၊
ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟဖုံး ဖေးနေးကကင်၊ ခံးထိန်၊လွေ၊ သီးလ
သိက္ခာ၊ ခံးနားလွေ၊ ဘုရားအဆွံးအမ၊ ဩဝါဒတဲင် ပိုင်သျှင်း
ပိုင်စင်၊ ကွပ်စွဉ်းအဝ်းကံကျင်၊လွေတွေ့၊ အဂါး (၆)ပါ၊ ပြု၊စွံးချား
အကျောင်၊ အဂုံတ္တရ အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ထောက်ခံးဗွောင်မွင်၊
သျှင်းနယ်နဲင်းနိဉ်၊သွ။

ပေါးရေးမတ် လူသယံး (လူသံဃိက) နဝ်၊တဲတွဲ အဂါး
သော၊ ထမိုင်၊ထမီ၊သော လွိုက်ခရာ၊ ယူးခရာ၊ တလိုးတဝ်းဒွမ်
(သံဃေ ဒိန္န မဟပ္ပလံ) ပေါးလူသယံးနဝ်၊တဲ အကျို၊တန်လဲဉ်း
ချားရင်၊နဝ်၊သွ။

**ထာ၊လူ (ဒါးန) အကျို၊
မျက်မောက်ယိုခါ (၄) ပါ၊**

- လို၊ကလူတန်၊ဒါးထာ၊နဝ်၊ -
- ၁။ ကောရက်သားလွိုင်းအာ (မဲ့ငါမေတ္တာတန်)
- ၂။ ဝင်၊လွဉ်လယ်၊ လွဉ်ထေ့သားအာ
- ၃။ ကျော့စော်၊ထင်းသျှာ၊ မဉ်းအွီးလွီးဟွမ်
- ၄။ ပရိသတ်အများခြာ မဲ့ငါတင်း၊ မဲ့ငါဗန် ။
- လ၊ထွူထာ၊လူ၊ အကျို၊ယိုခါ (၄) ပါ၊နောင်၊သွ။

(၂၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

(စိုးငါ ပန်ငါတားနပ်၊တဲ့ ဒေါ့နယ်မဒါး အာငါးနောင်၊သွူ။)

ဒါးနအကျို၊ အမျို၊မျို၊အရွတ်

- ၁။ ဒါနံ သဂ္ဂဿ သောပါနံ -
ဒါးနနပ်၊ ထွာသင်းဝင်းတဒေါင် ထောင်ထင်းအီလူ၊ခမ်း ၊
- ၂။ ဒါနံ ပါထေယျ မုတ္တမံ -
ဒါးနနပ်၊ ထွာရိက္ခားလွမ် အယံစား ၊
- ၃။ ဒါနံ ဥဇုဂတံ မဂ္ဂံ -
ဒါးနနပ်၊ ထွာတဖူ၊စွဉ်းကရွဉ်း ၊
- ၄။ ဒါနံ မောက္ခပဒံ ဝရံ -
ဒါးနနပ်၊ လ၊ထို့က်အီ မဂ် ဖိုလ်း နိဗ္ဗာန်း ၊
- ၅။ ဒါနံ ဣဿရ သမ္ဘူတံ -
ဒါးနနပ်၊ မ၊ထွာဖေးဒါး ဝင်းအတန်အကယ်း ၊
- ၆။ ဒါနံ ဘောဂေ ဥပဋ္ဌိတံ -
ဒါးနနပ်၊ မ၊ထွာဖေးဒါး ဥစ္စားစေ၊စိန်း ၊
- ၇။ ဒါနံ အတ္တာနုရက္ခဉ္စ -
ဒါးနနပ်၊ ရဲခါ၊ချာဖေး အပွေးနမ်း ၊

၈။ ဒါနံ သုခပဝဇ္ဇနံ -

ဒါနနုနာ၊ မာတုပ္ပါယေဒါ၊ ချမ်းသာအမျိုးမျိုး - စတင်
နှင်းနောင်ဖုံးသွ။

“ဒါနတော ဘောဂဝါ - ကွပ်လူးတန်းထာတင် စေ့စိန်း
လွှိုင်းအာ” ကရိုနာအတွင်း၊ ဒါနကုသိုလ်မည်ပါနာ၊ ထွာစွဉ်း
ဘဝမဲ့တဲ့ယင်း အံ့အွဟးဟာ၊ ကွပ်ကဟးဟာ၊ အံ့ဟးဟာ။

လှိုတွမ်းရိုးမျိုး တိရစ္ဆာန်၊ ဖိုးပနားစတင် နှင်းနောင်ဖုံးတဲ့
ဒါနကုသိုလ်ကံကွား၊ ဒါနကုသိုလ်ကံ ကပါဒါ၊ တိရစ္ဆာန်နာ၊
ယင်းတဲ့ တပေါင်းယင်းဟးတင်း၊ အံ့တဲ့ အံ့ဟးဟာ၊ ဒါနကုသိုလ်
ကံ တပါတင်းတိရစ္ဆာန်ဖုံးနာ၊ ယင်းတဲ့ကယင်း၊ အံ့တဲ့တအံ့ဟး
ဟာတင်း၊ အကွားနှင်းနာသွ။

ဖေးနေးကထွာဘုရားနောင်၊ ဖြူးဟး (မာဗွေဟး) ပါးရမီး
အပါတဆီ၊ “ပါးရမီး အပါတဆီ”ကရိုနာ -

၁။ ဒါနပါရမီ

၆။ ခန္တီပါရမီ

၂။ သီလပါရမီ

၇။ သစ္စာပါရမီ

၃။ နိက္ခမပါရမီ

၈။ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ

၄။ ပညာပါရမီ

၉။ မေတ္တာပါရမီ

၅။ ဝီရိယပါရမီ

၁၀။ ဥပေက္ခာပါရမီ ။

(၂၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ထားမာကထွာအိဘုရာ၊ ပါးရမီး အပါ၊တဆီကိုနပ်၊ “ဒါန”
နပ်၊ ထွာစွဉ်းအဓိက အထျ၊သွတ်၊တပါ၊ မာ၊ဒါနမ၊ အီးခြေခြား
ချမ်းသာ၊ မဉ်းခြေခြားချမ်းသာနပ်၊မ၊ အံးအွ၊တာ၊ နန်းဟးတမ်း၊
အံးအွ၊တာ၊ မဉ်းတနန်းဟးတမ်းမ၊ မာ၊ထားမာ၊ထွာယို၊ အောင်း
မျင်းယို၊ ကွပ်နပ်၊မ၊ ဒါနနပ်၊ ထွာဟးအဓိက အထျ၊သွတ်၊နပ်၊
သွ။။

ဥပမာ - ပါ၊တဖြာ၊နပ်၊ ထာ၊ထမ်းတဲ့ ကသမ်းထွူ၊ ထာ၊
တဲ့ ကသမ်းလျား၊ တဖူ၊တဲ့ ကသမ်းညာ၊ လွေ၊တဖူ၊သား ပါ၊တ
ဖြာ၊နပ်၊ ထာ၊အံးတွမ်းထီ မဉ်းတအိပါတောင်းနပ်၊ တဖူလောင်းဟ
အီးဒုက္ခတကားမဲ့၊ ဝွေ၊ကရေးလွေ၊ဒါ၊ အရပ်သူ၊တဲ့ တော၊တော၊
တတို့၊လွေ၊နွေ၊တမ်း။

အပီဗ္ဗိန်နပ်၊နေနေ၊ မနုဿာ၊လို၊ပိုစတင် သ၊သားသတ္တဝါ၊
သီးဖုံးယိုတဲ့ ကထမ်းဟး ခန္ဓာ၊တာ၊ဂွန်၊နပ်၊ ထွူ၊မွေးစွဉ်းထား၊
လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန-စတင် အကုသိုလ်းထားလျား
လဲမ်းချားတဖဲ့၊ ကျွတ်ဖြားဆာသီ ပူလီသောက-စတင် မေးတဆီ
ပိုင်တပြုံး ခိုးချားတဖဲ့တင် လျားမွေးစွဉ်းထား၊ ပုထုဇဉ်းသီး ကအပ်၊
ထောင်လွေ၊ဒါ၊ သံးသရာ၊တဖူ၊နပ်၊တဲ့ ညာ၊မွေးစွဉ်းထား၊ ကအပ်၊
ထောင်လွေ၊ဒါ၊ သံးသရာ၊တဖူ၊သား ဖြားဆားတန်ပေ၊ ကားက

အင်းဖုံးနှင့် “ဒါးန” ကရိုးဒါး စရိပ်ရိက္ခာ မဉ်းတပါလွေ့တင်းနှင့်၊
သံးသရာအကိုယို မော့ဟးထာဒုက္ခ အစားစား၊ မော့ဟးထာ၊
လျားအမျိုးမျိုး၊ ကအီးတိုးလွေ့ဟး ထာချမ်းသာစစ်မန်း နိဗ္ဗာန်
သူနှင့်တဲ့ အောင်းညာတန်ဒျားနောင်သွ။

ကွပ်ပွိုးနောင်မ၊ သံးသရာအကို မူးခိုတန်ပေး ယံဖေးက
သက်သာဖ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးနှင့်၊ ကျိုးစာမာလွ ဒါးနကုသိုလ်းနှင့်၊
နော။

မဉ်းမာကုသိုလ်းနောင်၊ အရေတန် စေးတနား၊ စေးတနား
အင်း (၃) ပါး -

၁။ ပုဗ္ဗစေးတနား (စေးတနားရီး)

၂။ မုဉ္ဇစေးတနား (စေးတနားထဝ)

၃။ အပရစေးတနား (စေးတနားဆွဲင်)

ယို (၃) ပါးသွ။

ပေါးမာကုသိုလ်း တမျိုးမျိုးနှင့်၊ သးစေးတနား အွဉ်းဟး
နင်းလယို -

၁။ (ပုဗ္ဗေဝ သုမနော ဒါနာ) - ခါးလားကလူးကတန်နှင့်တဲ့
(ခွေအီးလူးဟးသွ။ ခွေအီးလူးဟးသွ။) ယူးယူးကအီးလူး
ဟးနှင့်တင် သးရောင်းသးရေရီးဟး။

၂။ (ဒဒံ စိတ္တံ ပဿာဒယေ) ကအဝံးလူး ကအဝံးကပ်တွင်၊
 နဝံးတွဲ (ခွေလူးဟးသွ။၊ ခွေလူးဟးသွ။) ယူးယူး ကလူးဟး
 နဝံးတွဲ ဈမ်းသွိုးအားတက် နစ်သက်အားရ၊ သ၊ကီညိုးမု၊ ဖေး
 နေးကထွာဟး။

၃။ (ဒတွာ အတ္တမနော ဟောတိ) တိန်းလူးတန်၊ထွ။နဝံးတွဲ
 (ခွေလူးဟးထွ။လဲဉ်း၊ ခွေထာ၊လူး အောင်းမျင်းလဲဉ်း) ယူးယူး
 ထာ၊လူးကအောင်းမျင်းထွ။နဝံးတွဲ ဈမ်းသွိုးအားတက် နစ်သက်
 သ၊ရေ၊ဟး။

စေးတနားယို (၃) ချက် မဉ်းပြု၊စွိုးနဝံးမ၊ ထွာထာ၊လူးထွန်း၊
 ထွာထာ၊လူးအကျိုးတန်၊ ထွာထာ၊လူး ဘုရားကျွိုက်နဝံးသွ။။

ပေါးမာ၊ကုသိုလ်းတမျိုးမျိုးနဝံး အကုသိုလ်း ဖေးနေးကတွမ်း
 ပါရော်၊မွိုန်းနဝံး အွဉ်းသတိ၊တိ၊ဟး။

၁။ လို၊ယင်ဟန်းနောင်၊ ပေါးအီးမာ၊သွ။ မု၊လူးမု၊တန်၊တွဲ
 “မာ၊ဖေးခွေ ထော့ယားအာအာ၊ ဆျာယားလုမ်းလုမ်း နော”
 ထွဉ်းဒါးနဲင်းနဝံး၊ မဉ်လ၊ဒျားမဉ်၊ မဉ်လ၊ဒျား ဂုဏ်းပကား
 သန-စတင် နဲင်းနဝံးတွဲအဝံး၊ ထာ၊မာ၊စတင် နဲင်းနောင်၊ဖုံးနဝံး၊
 ခါးလားကလူးကား ပုဗ္ဗစေးတနားကို အကုသိုလ်း ပါရော်၊ထို၊လဲဉ်း၊
 ပုဗ္ဗစေးတနား စင်းကြယ်းတဝံး (စေးတနားရီး ကြောင်းစင်တဝံး)

၂။ ယင်ဟန်းသားနဝ်၊ အဝ်းမာ၊မု၊လူးမု၊တန်၊တွင်၊ နယ်၊ချာ
နယ်၊ငါလို့ဝင်၊ သ၊ခိုးသ၊လျားလို့ဝင်၊စတင် အဆင်းပြေးမု၊
တအဲဉ်ထောင်းဖုံး၊ ကုသိုလ်းဝင်း မဉ်းလ၊အာတဲ့ လောဘထွာ၊
ကုသိုလ်းဝင်း မဉ်းလ၊ဆွေတဲ့ သ၊ကွဲင်တွေ၊ စတင်နိုင်းနဝ်၊ဖုံးနဝ်၊
ကလူးကတန်၊တွင်၊ မုဉ္ဇစေးတနားကို (လောဘ , ဒေါသ , မာန
စတင်) အကုသိုလ်းဖုံးယို ပါရော်၊ထို၊လဲဉ်း၊ မုဉ္ဇစေးတနား စင်း
ကြယ်းတမ်း (စေးတနားထဝ ကြောင်းစင်တမ်း)။

၃။ ယင်ဟန်းသားနဝ်၊ မု၊လူးမု၊တန်၊ထင်းထွူတင် လိုဉ်းဖြောင့်ချား
နီးတဖွဲ၊ ရွဉ်ကုသိုလ်းဝင်း လ၊ဆွေတင် သ၊ကွဲင်တွေ၊ချား
တဖွဲ၊ ရေးဆွေ၊ဆွေတဲ့ လို့အာတမျိုးတမာ၊ထို၊ထာ၊တဖွဲ၊ စတင်
နိုင်းနောင်တင် သ၊ချမ်းသားတမ်း၊ ဟွိုန်လေးကားချာ ဥစ္စားရွဉ်
တောင်၊ မု၊လူးမု၊တန်၊ ထွူအောင်းမျှင်းသွူတဲ့ သ၊ပျော့သွင်းမု၊
တအဲဉ်ထင်းစတင် နိုင်းနဝ်၊ဖုံးနဝ်၊ လူးတန်၊ထွူ အပရစေးတနားကို
အကုသိုလ်းဖုံးယို ပါရော်၊ထို၊လဲဉ်း၊ အပရစေးတနား စင်းကြယ်း
တမ်း (စေးတနားဆိုင်၊ ကြောင်းစင်တမ်း)။

အကုသိုလ်း မဉ်းပါရော်၊ စေးတနား မဉ်းတကြောင်းစင်တမ်း
နောင်၊ အကျိုတဲ့ တပေါးတန်တမ်း၊ အကျိုးဖေးကီတဲ့ အဟင်ပါ
အကွဲင်ပါ၊ ရော်၊ရော်၊ရယ်၊ရယ်တင် “ ချမ်းသားတပယ်၊ ဆင်၊
ရယ်၊တကျပ်” အဝ်းဒုက္ခချားမပ်မပ်နောင်၊သွူ။

(၂၆)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ကွပ်နောင်မ၊ မဉ်းမာ၊သွ။ကုသိုလ်းနဝ်၊ စေးတနား (၃)ပါ၊
ကြောင်းကြောင်းစင်စင် သန်သန်တလာလာ ယံကထွာနဝ်၊ နေး
တွမ်းညာဏ်းသတိ၊ အဝ်းလိုးမာ၊ဒါးဒါးငါး မရေးမရားနဝ်၊သွ။

ဒါနကဗျာ

- * သံးသရားအကို - မူးခိုတန်ပေး
ခန္ဓာနီနမ်း - ကကမ်းအီလွေ၊
အုံအဝ်းကွဉ်က၊ - အံးအွ၊မာ၊ဖေး
ယပ်၊အာငါး - ခန္ဓာ၊ နမ်းအရေး ။
- * ကွတ်ဖြားဆာသီ - ပူလီခွါးငါး
ယံလ၊နီဗ္ဗာန်၊ - ဝိဠာန်၊ကျို၊စာ၊
လူးတန်၊ခါ၊လွ - ဒါးနရိက္ခာ၊
နင်းနဝ်၊မ၊ - ခွ၊သ၊ စိုးပန်ငါ ။
- * ကုသိုလ်းခွမ်မာ၊ - သုမ်ပါ၊စေးတနား
စင်းကြယ်းမျိုးမ၊ - ကျို၊လ၊လွှိပါ၊
ရေးခါ၊ဝိဠာန်၊ - နီဗ္ဗာန်၊ချမ်၊သာ၊
ကမ်းဆ၊ငါး - လ၊ဗား၊ ယို၊ယို၊မာ၊ ။

(ဒါးန ပုညကြိယားဝတ္ထု ထွ။ယိုသွ။)

သီးလ - ပုညကြိယားဝတ္ထု

“သီးလ” ကရို၊နဝ်၊ - အကုသိုလ်း ဖေးနေးကတွမ်းထွာ
လ၊မ္ပိန်းတင် ကထိန်၊ဟင်ဟင်ခါ၊ နမ်းထားမာ၊၊ ဖြောင်းထားဒေါ၊
ဖုံးနဝ်၊ ဟဲ့၊ “သီးလ” နောင်သွ။။

ခေတ်ယိုခါ ပညားဗွေးသီးဖုံး ကအင်းလကွံး ထူးသွံ၊အာဒါး
သီးလဖုံးနဝ်၊ -

၁။ သီးလငတ်၊ပါ၊ (ဂဟဋ္ဌသီလ)

၂။ သီးလသွစ်၊ပါ၊ (ဥပုသ်သီလ)

၃။ သီးလကွတ်၊ပါ၊ (။)

၄။ သီးလပါ၊ဆီ (သာမဏေသီးလ)

နိုင်းနောင်၊ဖုံးသွ။။

၁။ ခံးထူးသီးလ ငတ်၊ပါ၊ဖုံး

(က) အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။

(ခ) နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(၂၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါးဆီ

(ဂ) ပုဒ် သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ။

ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။

(ဃ) ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ။ ။

၃။ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ။ ။

၄။ မုသာဝါဒိ ။ ။

၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဌာနာ ။ ။

(တောင်ခါး - ပွိုင်းပွိုင်းတွင်း သီးလင်္ကာပါးအဓိပ္ပါယ် အကျိုးအပင် လင်္ကာ ကဗျာဖုံးနှင့် သွဉ်ထွေလဲဉ်းတင် ယိုနှင့် တဲမ်းထင်းဒွါန်။)

ကခံးထူးသီးလင်္ကာပါးယိုနှင့် “ ပဉ္စသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ” (ခွေသွဉ်း ခံးထူးဆောက်တဲး သိက္ခာပုဒ် ငတ်ပါးဗွေးသြ) ပေါးခံးထူးဆောက်တဲးရုမ်ပုတ် နှိုင်းနှိုင်းနှင့် သီးလင်္ကာပါးကို ပေါးကွင်တပါးပါးတဲ ကားကအံး ၅-ပါးလုမ်းကွင်လို့။

“ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ”- စတင် မဉ်းဆောက်တဲး တပါးတပါးစီးနှင့် မဉ်းလွဉ်းမားအပါးမိုင်

လဲ ကိုင်ချား ကလွဉ်းမားအပါ၊နပ်လွမ်း၊ ကိုင်လို့တမ်းငတ်၊ပါ၊
ကွားနိုင်းနပ်၊သွ။

ပွိုင်းပွို၊တွမ်း ကခံးထူးသီးလယိုနပ်၊ လို၊အောင်း ၄-မျို၊
၄-မျို၊ ကရို၊နပ်၊ -

၁။ ယင်ဟန်းသားနပ်၊ ရွမ်တမ်းတွမ်းဖြောင်း (ရွမ်ဒါးတောင်း)
ခံးထူးတေးချားသ၊ကို၊ ကွဲးတွေ့၊ မာ၊သီတမ်းဝင်၊သက်၊
တခွန်၊တမ်းဝင်၊ထာ၊-စတင် သီးလငတ်၊ပါ၊ကို တပါ၊ပါ၊ကိုင်
တမ်း။

၂။ ယင်ဟန်းသားနပ်၊ ရွမ်ကီတဲ့ သမ်းမာ၊သီဝင်၊သက်၊ သမ်း
တခွန်၊ဝင်၊ထာ၊စတင် သီးလငတ်၊ပါ၊ ကိုင်ပွိုင်းချား။
(အားမခံးခြင်ထာ၊လွမ်း၊)

၃။ ယင်ဟန်းသားနပ်၊ ဖြောင်းတဲ့ရွမ်ချား၊ ကအားမခံးအတွိုင်း၊
သီးလငတ်၊ပါ၊ သီလငတ်၊ပါ၊ ခံးကိုင်တမ်းတပါ၊ပါ။

၄။ ယင်ဟန်းသားနပ်၊ ရွမ်တဲ့ တရွမ်တမ်း၊ ရွမ်တဲ့တဒါးတမ်း၊
(ခံးထူးတဲ့ တခံးထူးတောင်း) ဝင်၊သက်တဲ့ မာ၊သီ-စတင်
သီးလငတ်၊ပါ၊ ကိုင်လီလာလို့။

လို၊ ၄-မျို၊ယိုကိုနပ်၊ ရွမ်တဲ့ရွမ်၊ ခံးကိုင်တဲ့ ခံးကိုင်တမ်းနပ်၊
ရွမ်တဲ့ကုသိုလ်းလ၊ ခံးကိုင်တမ်းတားတဲ့ ကုသိုလ်းလ၊တင် ထွာ

(၃၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

အယံသွတ်၊။

ရွှစ်တဒါးတဝ်းစွဉ်းတဲ့ တခံးကိုင်တဝ်းနဝ်၊ (ခံးထူးတေ့၊ချား
သ၊ကိုနဝ်၊) ထွာအယံနေနေ။

ဖြောင်းရွှစ်ကီတဲ့ သမ်းတလွောက်၊နားလွဉ်းတဝ်း၊ သမ်းယား
ကိုင်ချာထိုးချားနဝ်၊ ထွာအယံတဝ်း။

ရွှစ်တဲ့ တဒါးတဝ်း၊ ထူးတဲ့တထူးတဝ်း၊ တဆောက်တဲးတဝ်း၊
လွောက်၊နားတဲ့ တလွောက်၊နားတဝ်းနဝ်၊ ထွာအညမ်းသွတ်၊နဝ်၊
သွ။။

သီးလငတ်၊ပါယိုနဝ်၊ တွမ်းကကွဉ်က၊ခါ၊ ခွမ်းလာ၊နဝ်၊ ဗွန်ပီ
လို့ဝင်၊၊ ခွမ်းလာတဲ့ လွမဲ့င်၊ခါတဲ့ ကွဉ်က၊ချာဗား၊ ခွမ်းလာအဝ်း
သေးသေးဗား၊ နမ်းလောင်း။

ဥပမားနိုင်းနဝ်၊နေနေ၊ ကခံးထူးဆောက်တဲးခါ၊ သီးလနဝ်၊
ကိုင်မဲ့င်၊ခါတဲ့ ခံးထူးဆောက်တဲးချာဗား၊ သီးလဖေးနေး ကအဝ်း
သေးသေးဗား၊ နမ်းလောင်း၊ ခွမ်းလာအဝ်းနမ်းလောင်းမ၊ နို့ဝင်၊ဖုံး
တဲ့ထွာ၊ နို့အများခြာတဲ့ တရေ၊။

နိုင်းနဝ်၊နေနေ၊ သီးလအဝ်းနမ်းလောင်းမ၊ နို့အများခြာနဝ်၊
လောင်းလွိုးတဲ့ဗန်၊ ထိုသန် ဂုဏ်းကျက်သရေ၊ ဝင်၊ရိုးသေးနဝ်၊သွ။။
လို့ကအဝ်းအံ့ဒါ၊ အိုးလမ်းအိုးပါးနဝ်၊ ဟဲ့ “ဂဟဌ” နဝ်၊သွ။။

သီးလင်္ဂတ၊ပါယိုနဝ်၊ ထွာလိုလမ်းသီး သီးလတင် ဟဲ့ဗား
“ဂဟဋ္ဌသီလ - လိုလမ်းသီးလ” နောင်သွ။

သီးလင်္ဂတ၊ပါယိုနဝ်၊ သွတ်၊စိုးဝဲင်၊ပန်၊ တန်တန်ပေးပေး
လွှာက၊နားလွှာဗားသေးသေးတင် “နိစ္စသီလ” အမည်လ၊နဲင်းနဝ်၊
(ဟဲ့နဲင်းနဝ်၊) ယင်သွ။

သီးလင်္ဂတ၊ပါယိုနဝ်၊ ခိုခိုမူးမူး၊ ထွူးထွူးတွမ်တွမ် ထူးရွမ်
ကျင်သွိုလွေဗားတင် “ဂရုဓမ္မ” အမည်လ၊နဲင်းနဝ်၊ (ဟဲ့နဲင်းနဝ်၊)
ယင်သွ။

၂။ ခံးထူး သီးလသွမ်၊ပါ၊ပွဲး

(က) အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ အဋ္ဌင်္ဂံ သမန္နာဂတံ
ဥပေါသထသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ
ဒေထ မေ ဘန္တေ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။

(ခ) နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(ဂ) ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။

(၃၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

(ဃ) ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ॥ ॥ ॥

၃။ အဗြဟ္မစရိယာ ॥ ॥ ॥

၄။ မုသာဝါဒါ ॥ ॥ ॥

၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဌာနာ ॥ ॥

၆။ ဝိကာလဘောဇနာ ॥ ॥ ॥

၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန
ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။

၈။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။

**ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ တွမ်း အဗြဟ္မစရိယာ ကွားလှိုဝင်၊
(ထူလှိုဝင်၊) နှင်းယို -**

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာနပ်၊ မာဝါးချင်းချင်း၊ ပေါင်းဖေါင်းခွင်းလ၊
ချား၊ သိက္ခာသီးလကွင်းတမ်း။

အဗြဟ္မစရိယာနပ်၊ တွမ်းပါမဲ့၊ခန်းတဲ့ယင်း ပေါင်းဖေါင်းလ၊
တမ်း၊ ပေါင်းပေါင်းဖေါင်းတဲ့ သီးလသိက္ခာကွင်း ကွားနှင်းနပ်၊သွ။

ကာလ ဝိလာလ ခွယ်နှင်းယို -

တဲးအာရွာဏ်းထန်စ ဗုလွေမွူးနွောင်းတဲးတဲးနောင် ဟဲ့
“ကာလ” (သီးလသားတွမ်း လိုကျောင်းသီးဖုံး သွံဆောင်း၊
အွအံးထာ ဒါးအချိန်ခါး) ။

တဲးမွူးနွောင်းမာတို့၊ ဗုလွေ အာရွာဏ်းထန်နပ် ဟဲ့
“ဝိကာလ” (သီးလသားတွမ်း လိုကျောင်းသီးဖုံး သွံဆောင်းအွ
အံးထာ ဒါးတဝ်းအချိန်ခါး)။

“နုစ” (၂) မျို -

- နမ်းကျူးထာတဲး ဒါးတောင်း၊
- ထွဉ်းဝင်ကျူးထာတဲး ဒါးတောင်း ။

“ဂီတ” (၂) မျို -

- နမ်းတချင်ငေါင်း၊ တဲက်ငေါင်းတဲး ဒါးတောင်း၊
- ထွဉ်းဝင်တချင်ငေါင်း၊ တဲက်ငေါင်းတဲး ဒါးတောင်း ။

“ဝါဒီတ” (၂) မျို -

- နမ်း ဒုန်းအူတဲးဒါးတောင်း၊
- ထွဉ်းဝင်ဒုန်းအူတဲး ဒါးတောင်း၊
- ထာကျူး၊ ငေါင်းတချင်၊ ဒုန်းအူဖုံးယိုနပ်၊ ထွာသာသနာ၊
ထာဆူး (ထွာသီးလသား ထာဆူး) တွမ်းသားသနာ၊

(တွမ်းသီးလသား တသေန့်လျော့တမ်းလို့ဝင်တင် ထွား ကျူးထား၊ နားတချင်၊ ဒုန်းအူဖုံးနပ်၊ ဟဲ့ဟဲ့ “ဝိသုကာဒဿန” နောင်သွေ။

လို့ကျောင်တွမ်း သီးလသားဖုံးနပ်၊ နမ်းကျူး တချင်၊ ဒုန်း အူတဲနပ်၊ ထွင်းဝင်ကျူးထား၊ နားဝင်ဒုန်းအူတဲနပ်၊ ဒါးတမ်း၊ ပေါးမာ၊ ၊ ထွား ၊ နားနပ်၊ ရဟန်းနပ်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင်၊ သျှင်းသားမဏေးနပ်၊ ထွိုက်တံး၊ သီးလသားနောင်၊ သိက္ခာပုဒ် (သီးလ)ကဲ့င် နောင်သွေ။

ကွဲးတွေ့၊ လွဉ်ကျူးသော့၊ တချင်သော့၊ ဒုန်းအူသော့၊ ကျောင်တလင်ကိုတင် စွှံးစွှံးလွေ့ထွား၊ လွေ့နားတမွေးတမ်းတဲ့ အဝ်းထီးအဝ်းဟို့န့် နှင်းနပ်နပ်၊ လို့ကျောင်တဲ့ အပဲစ်တအဲဉ်ထမ်း၊ (အာပတ်သင်တမ်း) ၊ သီးလသားတဲ့ သိက္ခာပုဒ် (သီးလ) တကဲ့င် တမ်းနောင်သွေ။

စွှံးစွှံးလွေ့ထွား စွှံးစွှံးလွေ့နားတဲ့ တမွေးတောင်း၊ လွေ့ဒုားတွမ်း ကိစ္စအလောင်းအလင်တင် လွေ့ခွဲ လွေ့ထီး လွေ့ ဟို့န့်နပ်တဲ့ အပဲစ်အဲဉ်ထမ်းနေနေ၊ စွှံးစွှံးလွေ့ထွား၊ စွှံးစွှံး လွေ့နားမ၊ အပဲစ်အဝ်း၊ သီးလသား သိက္ခာပုဒ် (သီးလ)ကဲ့င် နပ်သွေ။

“မာလာ” ကရိုနပ် - ကမ်းကားအဝ်းတဲ့နပ်၊ နေးထား၊

တရေ၊ ကမာ၊သေ၊ဒါး ကင်းထူး (ကင်းကေား) စတင်နင်းဖုံးနောင်၊
ဟဲ့၊ဗား “မာလာ” နောင်၊သွ။

“မာလာ” နှ်၊ “ကောင်း”၊ “ဓာရဏ” နှ်၊ “ဒျ၊ ဆွ အီ”
ကွပ်နှ်၊မ “မာလာ” တွမ်း “ဓာရဏ” နှ်၊ ငေါင်းတတွယ်၊ “မာလာ
ဓာရဏ - ဒျ၊ကင်း ဆွကင်း” အမိပ္ပါယ်၊ အင်းနင်းနောင်၊သွ။

“ဂန္ဓ” နှ်၊ “နံးသား ၊ မွန်း” “နံးသား (အဖွန်း၊ အအောက်၊
အထိ) အလွီးဟွမ်အမျိုးမျိုး နောင်၊သွ။

“ဂန္ဓ” နှ်၊ “နံးသား ၊ မွန်း” “မဏ္ဍန” နှ်၊ “ဒင်း၊
သိက်၊ဗွေ” ။ ဂန္ဓ မဏ္ဍန - ဒင်းမွန်းတွမ်းနံးသားမွန်း မွန်းမွန်း
သိက်၊ဗွေ၊ သူးဗွေ အတအျိုး (အတကီး)ကို နောင်၊သွ။

ဂန္ဓ ဝိလေပန - ဒင်းမွန်း၊ သူးနံးသား၊ ဖြ၊နံးသားထိ၊
သူး ထိဟွမ်၊ ဖြ၊ထိဟွမ်။

ဂန္ဓ ဝိဘူသန - ခြိုင်း ၊ မွင်း ၊ မာ၊တရေ၊ မဲ့ငါသွီးယား
တွမ်းနံးသား၊ တွမ်းမွန်း မာ၊လွမ်းမာ၊ချော်၊။

လို၊ကျောင်၊တွမ်း သီးလသားနှ်၊ အွဉ်းသ၊ဖေးနေး
ကတရေ တင် ဒျ၊ကင်း ဆွကင်း ဒင်းမွန်း သူးနံးသား ဒါးတောင်း။

ကွဲးတွေ့၊ ထာ၊ဆာရေားဂါး ဝွေးဒနားအမျိုးမျိုး ယံကထို၊

(၃၆)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

မားတင် ရေးမတ်ဒျား တသီးအနေတွေ့၊ မဉ်းသူမွန်း၊ မဉ်းဖြ၊
နံးသားနပ်၊ ဒါးဒျား၊ အပ်ဒျားနောင်သွ။

ဌာန - အကျောင်၊ ။

ဒျားကပ်၊ ဒင်းမွန်း မာလွမ်းသွီးယားနောင်၊ ကိလေးသား
ထွာအီအကျောင်၊။

ဥစ္စာသယန - ခင်းလမ်းထို ။

ကူ၊ ကလာထင်စတင် အခင်းကအပ်၊ တသောင်ထာမာ၊ကီ
ဖုံးနပ်၊ ဟဲ့၊ “ဥစ္စာသယန - ခင်းလမ်းထို” နပ်သွ။

မဟာသယန - ခင်းလမ်းတဲဝါး ။

လိုတဆီသူဖြ၊ ကကျူးသော့တွမ်း ကော့ဇော်အမျိုးနပ်၊
ထွာကော့ဇော်တန်၊ အဆွဉ်းကအပ်ဒါး တစူလစ်၊ ကော့ဇော်၊
အမျိုးနပ်၊ ထွာကော့ဇော်ယံ၊ ကပါတွမ်းကပ်းရွတ် ထာရွတ်
အမျိုးမျိုးနပ်၊ ထွာကော့ဇော်တဲဝါး ကော့ဇော်ထူဆန်-စတင်
ခင်းလမ်းနင်းယိုဖုံးနပ်၊ ဟဲ့ဗား “မဟာသယန - ခင်းလမ်းတဲဝါး၊
ခင်းလမ်းမျတ်” နောင်သွ။

တောင်၊ခါ - ကော့ဇော်၊ သွီးဆွဉ်းဖုံးယိုခါနပ်၊ ပါသော့၊

မဟာသယနကိုယိုတင် ဒါကလာထင်

လောင်း အံ့ဒင်းဒါးတပ်၊ ဒါကူလောင်း ဗေင်းဒင်းဒါးတပ်။

ကွဲးတွေ့၊ မဉ်းဒါပြားလင်းချား ပဲဉ်လောင်း ထွာလောင်းနပ်၊
တဲ လို၊ကျောင်းတွဲနပ်၊ သီးလသားတွဲနပ်၊ အံဒင်းဒါးချားနပ်၊သွ။

“ဥစ္စာသယန - ခင်းလမ်းထို” ကရိုနပ်၊တွဲ ကလာထင်ခင်း
ကူးခင်း မဉ်းထိုလို့ တသောင်းထာနပ်၊ တဒွေ၊ထဲ ရွာထဲ (တ
သောင်းထာမာလ) ထွ။မ၊ အံဒင်းဒါး ပေင်းဒင်းဒါးနပ်၊သွ။

(ဆရာသီးအတွက်တာ - “မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန” ယိုသွံ
ဗဟုသုတ ။ ငွါနောင်၊ လွေ့အွဉ်းတွယ်တွမ်း
“ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသန” တဲင်
“မာလာ+ဓာရဏ” “ဂန္ဓ+မဏ္ဍန” “ဝိလေပန+ဝိဘူသန”ထွာလွဉ်
နိုင်းနပ်၊ ထူးလွအဓိပ္ပါယ်နိုင်းနပ်၊ဖုံးသွ။ ကွဲးတွေ့၊ ကအွဉ်းတွယ်၊
နိုင်းယိုနပ်၊ ဆရာတပါ၊တွမ်းတပါ၊ အယူးအဆ ဗွန်ပီလွတင်းလို့
ဝင်၊နပ်၊သွ။

“ဂန္ဓ” ကရိုနပ်၊ - “အလွီး နံးသား” ယိုကိုနပ်၊ အွဉ်းဒေါ၊
မြိုင်းနမ်း၊ ဗွဉ်းနမ်း၊ မာတရေ၊နမ်းခရားတဲင် “ဂန္ဓ - အလွီး”
ကရိုနပ်၊ ထူးဟးအလွီးချွမ်းဟွမ်မျို၊ ပေါးထူး အလွီးချွမ်းဟွမ်မျိုတွဲ
နံးသားလွမ်းတကာတောင်း၊ မွန်း ထီဟွမ်-စတဲင် အဖွန်းဟွမ်
အအောက်၊ဟွမ် အထီဟွမ် အမျိုမျိုဖုံးနပ်၊တွဲ လ၊လို့ပါ။

(၃၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ကွပ်နောင်မ၊ “ဝိလေပန” နှ်၊ ထူးထဲင်းဒွမ် နံးသားအနေ၊
ထူးဒျားကြိယားအနေတင် အွဉ်းတွယ်၊တွမ်း ‘ဂန္ထ’ တွေ့၊ “ဂန္ထဝိလေ
ပန” သူးနံးသား ဒင်းမွန်း မဉ်းထူးအဓိပ္ပါယ်၊ နှ်းနှ်၊နှ်၊ တွမ်းနီ
ပအိုဝ်းဝေါဟာရ (ငေါင်းသွံ၊) နှ်၊ တန၊ဟင်ငါးလို့ဝင်၊နှ်၊သွ။

“ဝိဘူသန” ကရိုးနောင် - ‘မြိုင်းနမ်း၊ မာတင်းတယ်၊
မာတရေ၊ ” အဓိပ္ပါယ်လ၊နှ်းနှ်။

ကွပ်နှ်မ၊ “ဂန္ထ ဝိဘူသန” တွမ်းနံးသား တွမ်းမွန်း မာ၊
လွမ်း မာတရေ၊ မဉ်းထူးလွေ၊ မဉ်းထူးလွေ၊ အဓိပ္ပါယ်နှ်းနှ်၊
နှ်၊ ယိန်းလွောက်၊ညီးတွမ်း နီငေါင်းသွံ၊နှ်မ၊ “ဂန္ထ” ယိုနှ်၊ အွဉ်း
တွယ်၊တွမ်း ဝိလေပန+ဝိဘူသနနှ်၊သွ။

ယိုကိုနှ်၊ ထူးမွိုန်း ယထာသချံ (အစဉ်းအတိုင်းအနေ)တင်
မဉ်းထူးဒျား ယထာလာဘ (ရော့၊ရာ၊အွဉ်းတွယ်၊) နှ်၊ ဟင်ငါး
နောင်၊သွ။

ကအွဉ်းတွယ်၊နှ်းယိုနှ်၊ တလွောက်၊တင်းတွမ်း အဋ္ဌကထာ၊
စွဉ်းတဲ့ လွောက်၊ညီးလုင်းတွမ်း နီဘားသားငေါင်းသွံ၊နှ်၊သွ။)

ကကွင်းခါးယိုနောင်၊ ဗဟုသုတအနေဒျား၊ သွံ၊ပါခရား
လိုတင်းသွ။

၃။ ခံထူး သီးလက္ခတ်ပါးပျိုး

- (က) အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ နဝင်္ဂသီလံ ဓမ္မံ ယာစာ
မိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။
- (ခ) နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ
- (ဂ) ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ
ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။
- (ဃ) ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ
၂။ အဒိန္နာဒါနာ ။ ။
၃။ အဗြဟ္မစရိယာ ။ ။
၄။ မုသာဝါဒါ ။ ။
၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇိပမာဒဌာနာ ။
၆။ ဝိကာလဘောဇနာ ။ ။
၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန
ဓာရဏ မဏ္ဍာန ဝိဘူသနဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။

(၄၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၈။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။

၉။ မေတ္တာ သဟဂတေန စေတသာ သဗ္ဗပါဏဘူတေသု
ဖရိတွာ ဝိဟရဏံ သမာဒိယာမိ။

နံပါတ် ၉ - (မေတ္တာစတင်) အဓိပ္ပါယ် -

“တွမ်းသ၊မေတ္တာ အဉ္စဒင်လွေ၊ သတ္တဝါးသီးဖုံးအလောင်း
ထွေတင် ခွေခံအုံဟပ်ဟပ်ထား” အဓိပ္ပါယ်လေ၊ နှင်းနှင်းသွ။

(ဗဟုသုတ - သီးလ ကရိုနပ်၊ ဆင်းချား (ထိန်ခါးချား) နမ်း
တွမ်းပြောင်းလွှမ်း၊ ထိန်သ၊နပ်၊ သီးလတားဝွန်း
မွေးတင်း၊ ထိန်သ၊နပ်၊ ဘားဝနားတားဝွန်းချား။

“မေတ္တာနပ်၊ သီးလမွေးတင်း ဘားဝနားချား၊ ကွပ်နပ်၊မ၊
ထူးသီးလသွမ်းပါ၊ထွေတင် မဉ်းပါးများလွဉ်၊ မေတ္တာဘားဝနားနပ်၊
တဲ့ ထွာကွတ်၊ပါ၊နေနေ၊ (တွမ်းကထူး သီးလကွတ်၊ပါ၊နပ်၊ ဗွန်ပီ
လွဝင်း) ကွပ်နပ်၊မ၊ သီးလကွတ်၊ပါ၊နပ်၊ ခံထူးခရားလိုတင်း”
ဆရာယင်ဟန်းနပ်၊ ရှိနှင်းနှင်းသွ။

၄။ ခံးထူး သီးလပါ၊ဆီ (သာမဏေသီးလ)

- (က) အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဒသ သာမဏေရ
ပဗ္ဗဇ္ဇသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေတ
မေ ဘန္တေ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ။
- (ခ) နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
- (ဂ) ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ။
- (ဃ) ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ
၂။ အဒိန္နာဒါနာ ။ ။
၃။ အဗြဟ္မစရိယာ ။ ။
၄။ မုသာဝါဒ ။ ။
၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဌာနာ ။
၆။ ဝိကာလဘောဇနာ ။ ။
၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿနာ ဝေရမဏိ
သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၄၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

- ၈။ မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏာ မဏ္ဍာန ဝိဘူသနဌာနာ
ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ၉။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။
- ၁၀။ ဇာတရူပ ရဇတပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ
သမာဒိယာမိ။

နံပါတ် ၁၀ (ဇာတရူပ-စတင်) အဓိပ္ပါယ် -

“ခံ့ချပ်တင်း ရှဉ်ခံ့” အဓိပ္ပါယ်လ၊ နှိုင်းနှိုင်းသွ။

တောင်၊ခါ - ပေါးဖေးသရဏဂုဏ်းထွ။ ပေါးထွာသွ။

သျှင်းပေးနှိုင်း၊ ဆဲင်းလဲဉ်းတွမ်း၊ သီးလပါ၊
ဆီယို၊ ဆောက်တဲးမ၊ ရွမ်မ၊ ဆဲင်းတမွေးတင်း၊ တဲးပါဏာတိပါတာ
မာ၊ငါနှိုင်း၊ ရွမ်တဲးနှိုင်း၊ တရွမ်တင်းတဲးနှိုင်း၊ ကအီးလွောက်၊နားလွေ၊
ဗား အချက်တဆီ (သီးလပါ၊ဆီ) ယို တားဂွန်နှိုင်း၊ အင်းဒင်းထွ။
သျှင်းပေးလောင်း၊ ကွပ်နှိုင်းမ၊ သဲစ်ကထွာသျှင်းတဲး သီးလပါ၊ဆီ
နှိုင်း၊ အင်းဒင်းထွ။ဒျား သျှင်းနှိုင်းလောင်းနှိုင်းသွ။

ခေတ်ယိုခါ ကရွမ်လွေ၊ဒါး ပါဏာတိပါတာ-စတင် နှိုင်းနှိုင်း၊
နှိုင်း၊ တွက်နှိုင်းလွေ၊ သီးလအပါ၊ပေါင်း၊ ဖေးနေးကဒါး၊ ဖေးနေးက
တောင်၊ နှိုင်းနောင်၊ဒျားသွ။

ကွပ်နှံ၊မ -

၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ။

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ - စတင် ရွှံ့နှင်းနှံ၊လျှမ်း (တသော၊ ပါတင်း “သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ”) တဲ့ အပ်ဒျား ဒါးဒျား၊ “ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ အတ္တဝေသနိပိ အာစိကိတုံ ဝဇ္ဇတိ” (ဝိနဲ၊မဟာဒါး အဋ္ဌကထာ၊ မဟာခန္ဓက၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကထာ-၂၅၂) ရှိ၊နှင်းနှံ၊တင် ပါဠိရွှံ့ခွမ်တွေ့ -

သျှင်းပေးနှံ၊

၁။ မာ၊သီဝင်၊သက် ဒါးတောင်း၊

၂။ ထူးတခွန်၊ဝင်၊ထာ၊ ဒါးတောင်း - ဒေါ၊နယ်လွေ၊နေးတွမ်း ဆင်းရဲ၊ နီလို၊မျိုး၊ ငေါင်းငါဘားသားနှံ၊တဲ့ လေးဒျားနှံ၊ သွ။

အကံအကျင်းသီးအမျိုးနှံ၊ မျတ်လွဉ်၊ငါး၊ ပါ၊ယိုနှံ၊ ကံ ကျင်းအပ်တင်း၊ ပါ၊ယိုမ၊ ကံကျင်းအပ်နှင်းနှံ၊ မွေးတောင်း။

ကွပ်နှံ၊မ၊ လို၊လမ်းတဲ့ မီးမဉ်ခံးထူး သီးလပါ၊ဆီတဲ့ လေးဒျား၊ ဒါးဒျားနှံ၊သွ။ ကွေးတွေ့၊ ခံးသျှင်းတမွေးတင်းတင် ခံးထူးစွဉ်းသီးလ ပါ၊ဆီတဲ့ယင်း တထွာတင်းသျှင်း၊ ထွာဒျားလို၊လမ်းစွ။ တွမ်းမွေး သျှင်းနှံ၊ သီးလတတွာတဝင်၊ ကရိုး၊ကီတဲ့ သားမထေးဂုဏ်းဖုံး သျှင်းပေးကကျင်းသျှို့လွေ၊ သေခိယ သိက္ခာပုဒ်ဖုံး၊ ခန္ဓကဝတ်ဖုံး၊

(၄၄)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

သင်္ကန်းဖုံး၊ အသွေးအဆောင်းဖုံး ကွားအာတန်တင် လိုလမ်းနတ်၊
တမျှတ်ထွေတမ်း သျှင်းပေး၊ အင်းလိုသေခါ၊ နှိုင်းနောင်သွေ။

လိုလမ်း ခံးထူးကို သီးလပါ၊ဆီပွဲး

(က) အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဒသဂဟဌသီလံ ဓမ္မံ
ယာစာမိ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
ဒုတိယမ္ပိ ၊ တတိယမ္ပိ ။

အောင်းကဲ့င် နှစ်၊မာ၊ငါနှစ်၊ ပျန်ပီလဲဉ်း သားမဏေးသီးလ
နောင်သွေ။

“ဒသဂဟဌသီလံ” ကရိုးနှစ်၊ - “လိုလမ်း သီးလပါ၊ဆီ”
အရိုးနှိုင်းနောင်သွေ။

လိုကျောင်၊ ငေါင်းအွဉ်းသွတ်၊ဖေး သီးလပွဲး

၁။ အွဉ်းသွတ်၊ဖေး သီးလငတ်၊ပါနှစ်၊ ရိုးနှိုင်းယို -
“တိသရဏေန သဟ ပဉ္စင်သီလံ ဓမ္မံ သာဓုကံ ကတွာ
အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” ။

၂။ အွဉ်းသွတ်၊ဖေး သီးလသွစ်၊ပါ၊ -
“တိသရဏေန သဟ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထသီလံ
ဓမ္မံ သာဓုကံ ကတွာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” ။

၃။ အွဉ်းသွတ်ဖေး သီးလကွတ်ပါး -
“တိသရဏေန သဟ နဝင်္ဂသီလံ ဓမ္မံ သာဓကံ ကတ္တာ
အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ”။

၄။ အွဉ်းသွတ်ဖေး သျှင်းပေးသီးလပါးဆီ -
“တိသရဏေန သဟ ဒသသာမဏေရ ပဗ္ဗဇ္ဇသီလံ ဓမ္မံ
သာဓကံ ကတ္တာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ”။

၅။ အွဉ်းသွတ်ဖေး လိုလမ်းသီးလပါးဆီ -
“တိသရဏေန သဟ ဒသဂဟဋ္ဌသီလံ ဓမ္မံ သာဓကံ
ကတ္တာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ”။

(တောင်ခါး - လိုကျောင်း ငေါင်းအွဉ်းသွတ်၊ သီးလယို
နပ်၊ လိုလမ်းသွဉ်ပါတင်းတဲ့ လေးချား၊ ပွယ်၊
ရီလိတ်ကို လိုလမ်းတဲ့ မည်းဖြေးနပ်၊ ရီသော့ပါမျှန်း၊ မည်းထွာလို၊
ကျောင်းခြင်ခြင်နပ်၊ ဟောင်ရီချား။

ပွိုးထမဲ့နဲတင် ပေါးထွာသွူလိုကျောင်းနပ်၊ သားမဏေး
တွဲယင်း ရဟန်းတွဲယင်း ဖေးသီးလအမျိုးမျိုး၊ အဆွေသွတ်တရာ၊
ဟော်တပုဒ်၊ ဆျာထီတပုဒ်ပေးနပ်၊ ဒါးသေ့နပ်၊ မည်းတွိုက်နမ်း
နပ်၊ ဝင်သုဗ္ဗာတင်းဝင်၊ ခံးဗားတင်း ဝင်သွင်၊ ဖွီသွူ။)

(၄၆)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

သီးလအရွှတ်နောင် -

၁။ စာရိတ္တသီးလ - (အကျင်၊ဟောင်းမာ၊)

၂။ ဝါရိတ္တသီးလ - (အကျင်၊ဟောင်းမာ၊တောင်း)။

အောင် ၂-မျိုးသွ။

“စာရိတ္တသီးလ” ကရိုနရ် - နီဗွေဘုရားရို၊ “အမျိုးယိုနရ်၊
လိုမာ၊ဟင်းယို” စတင် ကျင်၊ဝတ္ထုရားအမျိုးမျိုး၊ ထွံးစံးဟင်အမျိုး
မျိုးဖုံးနရ်၊ အကျင်၊ဟောင်းမာ၊ဖုံးတင် ဟဲ့၊ဟား“စာရိတ္တသီးလ” နောင်၊
သွ။

“ဝါရိတ္တသီးလ” ကရိုနရ် - နီဗွေဘုရားရို၊ “အမျိုးယိုနရ်၊
မာ၊ဒါးတင်း” ဗွေစမ်းဘုရား ကရဲခါ၊ တဖေးမာ၊တင်း သီးလ
ငတ်၊ပါ၊စတင် နီဗွေသီးလဖုံးနရ်၊ တဟင်လွင်၊မာ၊တင်း၊ တဟင်မာ၊
တင်းတင် ဟဲ့၊ဟား “ဝါရိတ္တသီးလ” နောင်၊သွ။

ပါသော့နင်းယို -

သိဂါလောဝါဒသုတ်ကို ကလွင်ဒါး ကျင်၊ဝတ္ထုရားအမျိုးမျိုး
ဖုံး၊ ဝိနယ်၊ခန္ဓကကို ကလွင်ဒါး ခန္ဓကဝတ်အမျိုးမျိုးဖုံး၊ နေင်းမဲ့
တန် လာမဲ့တန် နီပအိုဝ်းလိုမျိုးသီး ကထင်းကျောင်၊ ကကွင်း
တော့ဆရာ၊ ကကွင်းတော့ဒါးလို၊ဖြား၊ ကလူးဒါး ယာဂု၊စတင်

ကျင်၊ဝုတ္တရာ၊တွမ်း၊ ထွံ၊စံးကုသိုလ်းထွာ ကားကအမ်းဖုံးနောင်၊
အကျင်၊ဟင်မာ၊ဖုံးတင် ပါသော့၊လို့ စာရိတ္တသီးလကိုနင်၊သွ။

ရဟန်းသီး ပါရာဇိကလစ်၊ပါး-စတင် သိက္ခာပုဒ်ဖုံး၊ သျှင်း
ပေးသီး သဉ်သီးလပါ၊ဆီ၊ လိင်းပါ၊ဆီ၊ တံး (ဒဏ်) ပါ၊ဆီဖုံး၊
ဇိဗ္ဗာ (သီးလဗွေး) သီး သီးလသားသီး သဉ်သွမ်၊ (သီးလသွမ်၊ပါး)
ဖုံး၊ လို၊လမ်းသီး သဉ်ငတ်၊ (သီးလငတ်၊ပါး) ဖုံး စတင်နိုင်းနင်၊
ဖုံးနင်၊ ဆင်းရာ၊သားပငါပရာ၊ တဟင်မာ၊တင်း၊ တဟင်လွဉ်၊မား
တင်းတင် ဆင်းရာ၊သား နိစ္စသီးလ ကားကအမ်းဖုံးနင်၊ ပါသော့၊လို့
ဝါရိတ္တသီးလကိုနောင်၊သွ။

အကျိုး တွမ်း အပဲစ် ကွားနိုင်းယို -

စာရိတ္တသီးလနောင်၊ မဉ်းမာ၊လွဉ်၊ (မဉ်းကျင်၊လွဉ်၊) နင်၊
အကျိုးယိန်းအင်၊ (ယိန်းလ၊ကုသိုလ်း) မဉ်းတမာ၊လွဉ်၊နောင်၊တင်း
ခန်းတဲ့ ခံးဟးကျိ၊ ဝင်၊သွမ်၊ဝင်၊သွဲ၊ ဝင်၊ကဲ့၊ရဲ၊နင်၊လွဉ်၊မာ၊ အပဲစ်
တပေါးတန်ငါးတင်းနောင်၊သွ။

တို့၊ဝါရိတ္တသီးလနင်၊ လွော့က၊နားလွဉ်၊ဟး၊ လွဉ်၊မားနင်၊
လ၊တင်း၊ ပေါးလွော့က၊နားလွဉ်၊တဲ့ အကျိုးတန်၊ ပေါးလွော့က၊
နားလွဉ်၊တင်းမွေးတဲ့ အပဲစ်တန်နောင်၊သွ။

(၄၈)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

သီးလ ၃-မျိုး

သီးလတဲ့ - ၁။ ဟီနသီးလ

၂။ မဇ္ဈိမသီးလ

၃။ ပဏီတသီးလ

အဝံး ၃-မျိုးနိုင်းနောင်၊နေနေ။

၁။ “ဟီနသီးလ” ကရို၊နဝ် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနာ၊ သဒ္ဓါး
တရာ၊ နှူးနှူးယေ၊ယေ၊ ခြောဆေ့ယုတ်ညမ်းတင် ကခံးထူး
ဆောက်တယ်ဒါး သီးလအမျိုးနိုင်းနဝ်၊နောင်၊ ထွာသီးလ အညမ်း
သွတ်၊တွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား “ဟီနသီးလ” နောင်၊သွ။ (အကျိုးတဲ့ ဖေး
အညမ်းစားလွမ်း)။

၂။ “မဇ္ဈိမသီးလ” ကရို၊နောင် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနာ၊ သဒ္ဓါး
တရာ၊ တေားတေားတန်းတန်းပေးတင် ကခံးထူးကဆောက်
တဲဒါး သီးလအမျိုးနိုင်းနဝ်၊နောင်၊ ထွာသီးလတေားတေား တန်းတန်း
ပေးလွမ်းတွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား “မဇ္ဈိမသီးလ” နဝ်၊သွ။ (အကျိုးတဲ့
ဖေးတေားတေားတန်းတန်းစားလွမ်း)။

၃။ “ပဏီတသီးလ” ကရို၊နဝ် - နေးတွမ်းသ၊စေးတနာ၊ သဒ္ဓါး
တရာ၊တန်တန်အာအာတင် ကခံးထူးကဆောက်တဲဒါး
သီးလအမျိုးနိုင်းနဝ်၊နောင်၊ ထွာသီးလ အထိုအမျှတ်တွေ့၊ ဟဲ့၊ဗား
“ပဏီတသီးလ” နဝ်၊သွ။ (အကျိုးတဲ့ ဖေးအယံသွတ်၊စား)။

(တောင်၊ရီ - အဝ်းကဲ့င် ပုညကြိယားဝတ္ထု အလောင်းအလင်ဖုံး
တဲ့ ခွယ်၊သော့ ၃-ပါ၊ နှိုင်းယိုနော။)

သီးလ အကျို၊ရွတ် -

(လို၊သီးလအဝ်း ကအီးလ၊ဟး အကျို၊တရာ၊ ၅-ပါ၊)

လို၊သီးလ ကအဝ်းသားဖုံးနဝ်၊ -

၁။ စေ၊စိန်းဥစ္စာ၊ ရတနာ၊ရွှင်ခံ၊ လှိုင်းအာ ၊

၂။ သတင်၊ကျော၊ မဉ်းအိုးလွီးဟွမ် ၊

၃။ နှို၊ဝင်၊ဖုံးဝင်၊ခြာ မဲငါဗန် ရှိုင်းဟန် ၊

၄။ သီလိန်းလွှမ်း၊ဟးတောင်းထား ၊

၅။ ပေါးသီထွူတဲ့ တွိုးထင်းဟး လူ၊ခမ်း ၊

လ၊ဟးအကျို၊တရာ၊ ၅-ပါ၊ယိုသွူ။

သီလာနီသံသကဗျာ

(ကဗျာသီးလကျို၊)

- * သီးလအဝ်းသား - ဖြားဆားတန်ပေး
လှိုင်းအာခြွေခြား - ရတနာ၊ပစ္စေ၊
မဉ်းအိုးကျော၊သန် - ရှိုင်းဟန်သေးသေး
သီသေနမ်း - လူ၊ခမ်းတွိုးငါလွေ၊ ။

(အံ ၂၊ ၂၂၁၊ ၀ ၃၊ ၃၂၂)

(၅၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

သီးလကဲ့င် အပဲစ်အချူတ် -

လို၊သီးလ ကကဲ့င်သားဖုံးနပ် -

- ၁။ စေ၊စိန်ဥစ္စား၊ ရတနာ၊ရွှည်ခံ၊ အဲဉ်ထောင်း ၊
 - ၂။ မဉ်၊တကဲ့င် မဉ်၊အိးလွီးဟွမ်တောင်း ၊
 - ၃။ နို့ဝင်၊ဖုံးဝင်၊ခြာ မဲ့ငါဗန်တောင်း၊ ရဲင်းတောင်း ၊
 - ၄။ သီလိန်းလွမ်း၊ သီငမ်းဟေးထာ၊ ၊
 - ၅။ ပေးသီထွူတဲ့ တွိုးလွေးဗား အပါယံးခမ်း ၊
- လ၊ဗား အပဲစ် ၅-ပါ၊ယိုသွူ။

ဒုသီလ အာဒီနဝ ကဗျာ

(ကဗျာ သီးလကဲ့င် အပဲစ်)

- * သီးလကဲ့င်သား - ဖြားဆားတန်ပေး
- အဲဉ်ထောင်းကေန်၊ငါး - ရတနာ၊ပစ္စေ၊
- မဉ်၊အိးတင်းတန် - ငမ်းသန်သေးသေး
- လိန်းလွမ်းနမ်း - ပါယံးခမ်း တွိုးငါလွေ၊။

(အံ ၂၊ ၂၂၊ ဝိ ၃၊ ၃၂၂)

(သီးလ ပုညကြိယားဝတ္ထု ထွူယိုသွူ)

ဘာဝနာ - ပုညကြိယာဝတ္ထု

“ဘာဝနာ” ကရိုနပ် - မာရတ္တစဖေးဒါး ကုသိုလ်းထို
မျတ်၊ မာတိုပွါဖေးဒါးမပ်မပ် ကုသိုလ်းတင် ဟဲ့ဟး “ဘာဝနာ”
နော်ဝ်းသွ။

ဘာဝနာ ၂-မျိုး

၁။ သမထဘာဝနာ

၂။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အဝ်း ၂-မျိုးသွ။

“သမထ” ကရိုနပ် - မာရတ္တဖေးဒါးသ၊ မာရတ္တဖေးဒါး
လောဘ ဒေါသ စတင် နီဝရဏ ကိလေးသားဖုံးနပ်မတင် ဟဲ့ဟး
“သမထ” နော်ဝ်းသွ။

(တောင်၊ခါ - သမထ၊ သမာဓိ၊ ကေဂ္ဂတာ ယို ၃-မျိုး
နပ် သဘောတရား ဗုဒ္ဓိပီလို့ဝင်။)

“ဝိပဿနာ” ကရိုနပ် - ထွားဒါး ထီးဒါးထူးထူးချာချာ၊
ထီးဒါးအစားစား ထွားဒါးအမျိုးမျိုးတင် ဟဲ့ဟး “ဝိပဿနာ” နပ်
သွ။

“ထွားဒါး” ကရိုနပ် - ထွားချာ နီနမ်းခန္ဓာ။

“ထီးဒါးထူးထူးချာချာ” ကရိုနပ် - နေးနေးပကတိပဲ့
ကထွားချာ နီနမ်းခန္ဓာယိုနပ် ရှိချာ လို၊ ပိုး၊ ပနား၊ အမူးအခို

(၅၂)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

စတင် ထီးချား ပညတ်အနေ နှင်းနောင်လွမ်း။

ကတိန်းအားထုတ်မွေးတရာ၊ ကတိန်းလလွှဲ ဝိပဿနာ၊
ဉာဏ်နပ်၊ ကတိန်းထီးချာ နီနမ်းယိုနပ်၊ ရုပ်နမ်းနီပါ၊ ပေါင်၊
စုခါ၊ချား၊ ထွာကွဲင်နီပါ၊ နီနာ၊ဖိုင်လိုင် အင်းထွာကွဲင်လွေသေးသေး၊
ထီးထူ၊ထူ၊ချာ၊ချာ၊နေးတော ပရမတ္ထအနေ နှင်းနပ်သွ။

(ကသျှင်၊ပျ၊နယ်ဒါ၊ အခရားယိုနပ် - ဝိသေသေန ပဿတီ
တိ ဝိပဿနာ” ကရိုးဒါ၊ ဝိဂြိုဟ်းဝစနတ္ထ နှင်းအတွင်းသွ။)

“ထီးဒါ၊အစားစား၊ ထွားဒါ၊အမျိုးမျိုး” ကရိုးနပ် -

အနိစ္စ - တသေးတောင်း၊

ဒုက္ခ - ထားဆင်ရယ်၊

အနတ္တ - နမ်းမွေးတောင်း၊ (အုပ်ပဲင်းဝွေတလ၊တင်း)

အသုဘ - တင်းတယ်တင်း။

စတင် ထီးဒါ၊အစားစား၊ ထွားဒါ၊အမျိုးမျိုး နှင်းနပ်သွ။

(ကသျှင်၊ပျ၊နယ်ဒါ၊ အခရားယိုနပ် - “ဝိဝိဓေန ပဿတီ
တိ ဝိပဿနာ” ကရိုးဒါ၊ ဝိဂြိုဟ်းဝစနတ္ထ နှင်းအတွင်းသွ။)

ကမ္မဋ္ဌာန်၊

သမထတဲ့နပ်၊ ဝိပဿနာတဲ့နပ်၊ ထွာဘားဝနားထားမာတင်
ဟဲ့ဗား “ကမ္မဋ္ဌာန်” နောင်သွ။

ကမ္မ - ဘားဝနာထူးမား ၊

ဌာန - ခင်းလမ်း ၊

ကမ္မဋ္ဌာန် = ဘားဝနာ ထူးမားခင်းလမ်း ။

ကမ္မဋ္ဌာန် ၄၀ = ကသိုဏ်းပါးဆီ၊ အသုဘပါးဆီ၊

အနုဿတိပါးဆီ၊ အာဟာရေပဋိ

ကူလသညားတပါး၊ စတုဓာတုဝဝဋ္ဌာန်တပါး၊ အပ္ပမညာလစ်ပါး၊

အာရပ္ပလစ်ပါး၊ စုခြံဦး - ၄၀။

“အနုဿတိပါးဆီ” ကရိုးနပ် - ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ မရဏာနုဿတိ၊ ကာယဂတာသတိ၊ အာနာပါနုဿတိ။ (အဘိ၊ သင်္ဂဟ (ဆဋ္ဌမူ) ၁၄၈)

“အနုဿတိ” ကရိုးနပ် -

ဗုဒ္ဓ - ဘုရားဂုဏ်း ၊

အနု - ခွဲ၊ခွဲ၊ယွှင်းယွှင်း၊ ဆင်းဆင်းယူလေ ၊

သတိ - ယူလေ ။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ - ခွဲ၊ခွဲ၊ယွှင်းယွှင်း၊ ဆင်းဆင်းယူလေ၊ ဘုရားဂုဏ်း။

(၅၄)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ဘုရားဂုဏ်းတေား ၉-ပါး ပါးငြိ

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏာ သမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနတ္တရော ပုရိသဒမ္ပသာရထိ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။

ဘုရားဂုဏ်းတေား ၉-ပါး ပြန့်ပအိုဝ်း

- ၁။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသူနဝ်၊ လူလိုဗျဟွား၊ သတ္တဝါးခိုမှုး၊ ကားက လူးယို၊ ကွပ်ထူးထွိုက်ယံ၊ (အရဟံ) ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သွံ ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်ဖဲစ်၊ ကျေားစွမ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၂။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသူနဝ်၊ ကောသွဉ်ဖေးဒါး၊ ဆရာအေဉ်ထောင်း၊ ဗွေစောင်းနမ်းဒျား၊ ယံငါးစဲင်းစဲ၊ ကြောင်းကြွတရာ၊ ကွပ် သေငါးမ၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ) ယံခေါဗွေဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုမ် ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်ဖဲစ်၊ ကျေားစွမ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၃။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသူနဝ်၊ သုမ်ပါဝိဇ္ဇာ၊ တဆိတ်ဟး စရဏ၊ ကွပ်လဗ္ဗေအာ (ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နော) ယံခေါဗွေဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုမ်ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်ဖဲစ်၊ ကျေားစွမ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။

- ၄။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝိ၊ ငေါင်းဟင်္ဂရိ၊ဒေါ၊ တွိုးသော့၊နိဗ္ဗာန်၊
ဖထန်းဒုက္ခော၊ (သုဂတော) ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုခခမ်း ခင်း
လမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်းစဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၅။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝိ၊ သတ္တောကာသ၊ သင်္ခါရရို၊ လောက
သိုမ်ပါ၊ သေငါးယံကျ၊ (လောကဝိဒ္ဓ) ဆန်းထူးဗွေဂုဏ်း၊
ဘွဲ့တန်သုခခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်းစဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၆။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝိ၊ မျတ်လွှဲလဲဉ်းဝင်၊ ဆွဲ၊မ၊သင်၊သား၊
ကားသတ္တဝါ၊ ဆွဲ၊မ၊ဒါးခေါ၊ (အနုတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မသာ
ရထိ) ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုခခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်း
စဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၇။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝိ၊ လူ၊လို၊ဗျဟ္ဗား၊ သတ္တဝါးသီး၊ ဆရာ
ကွပ်ထွာ (သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ) ဟင်ယံဗွေဂုဏ်း၊ ဘွဲ့
တန်သုခခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်းစဲစ်လဲဉ်းသွ။
- ၈။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝိ၊ သစ္စာလစ်ပါ၊ မျတ်တရားယို၊ သေငါး
ယံခေါ (ဗုဒ္ဓေါ) ဗွေဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုခခမ်း၊ ခင်းလမ်း
ဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်းစဲစ်လဲဉ်းသွ။

(၅၆)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၉။ နိဗ္ဗေဒဘုရားသူနဝ်၊ သူပါ၊ဘွဲ့တေား၊ ဗွေကျော့ငါထား၊
(ဘဂဝါ) ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုမ်ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊
ကျော့စွမ်းစဲစ်လဲဉ်းသွ။

(ဂုဏ်တေားကွတ်၊စွီး၊ စင်ဖြိုးလ၊ခါ၊ ဗွေဘုရားယို၊ သ၊ကို
ရေးရေား၊ ပူးဖေားခွ၊စုံ၊ စူနံတဆီ၊ ကတောင်ကီဒင်းခြဉ်း၊ ခွေသွဉ်း
ရိုးသေး၊ ခေါက်၊ဝဲင်းဗွေ၊ဩ။)

ဘုရားဂုဏ်တေား ကွတ်၊ပါ၊ယိုနဝ်၊ ဝဲင်းအီဘုရားတွဲလ၊
နီသ၊အားရွံး မဉ်းအွဉ်းစပ်လွေ၊သေးသေး ဘုရားဂုဏ်ယိုနဝ်၊ “ဗုဒ္ဓါ
နုဿတိ” ဘားဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်၊တွဲထွာ၊ စိတ်အီပတီ၊တွဲ လ၊ချား
နောင်၊သွ။

နိဗ္ဗေဒဘုရားဂုဏ်တေားယိုနဝ်၊ ဝဲင်းအီဘုရားတွဲယင်း၊ ပွါ၊
များအီ ကမ္မဋ္ဌာန်၊တွဲယင်း၊ စိတ်အီပတီ၊တွဲယင်း၊ သွံ၊အီအမျိုးမိုင်း
တွဲယင်း အကျိုးတန်ငါး မရေးမရားနောင်၊သွ။

မဉ်းစိတ်အီပတီနဝ်၊ မာ၊သွော့နဲင်းယို - ယူးလွေ၊ အရဟံ
ဂုဏ်း အဓိပ္ပါယ်နောင်၊ထွူတင် “အရဟံ” ချ၊လင်၊ပတီ၊တဖြိုး၊
“အရဟံ” ချ၊လင်၊ပတီ၊တဖြိုး၊ ပေါးလို့လွေ၊ ပတီ၊တချာ၊သွမ်းဖြိုး
တွဲ ထွာခန်းအရဟံဂုဏ်း ပတီ၊တပတ်နဝ်၊သွ။ (မဉ်းဒေါ၊နေဂုဏ်း

တေားပေါင်နဝ်၊ ထွာအရဟံဂုဏ်းတေား တရုာသွစ်နဝ်သွ။။)

(တောင်၊ခါ - အဝ်းကွဲင်ဂုဏ်းတေား အလင်ဖုံနဝ်၊ ယူး
လွေ၊အဓိပ္ပါယ်၊ စိတ်လွေ၊နိုင်းယိုအတိုင်း၊
သွ။။ ကအွဉ်းနယ်ယိုနဝ်၊ အဗျာသွ၊ အနယ်၊အယို၊သွတ်၊သွ။။

“သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ” ချ၊ပတီ၊တဖြိုး၊ မဉ်းမာ၊
နွောင်၊နိုင်းနဝ်၊နဝ်၊ ယိန်းဟောင်၊ ဂုဏ်းတေားအလင်တဲ့ နိုင်းနဝ်၊
နေနေ။)

“အရဟံ” ချ၊လင်၊တဖြိုး၊ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ” ချ၊လင်၊တဖြိုး၊
စတင်နိုင်းနဝ်၊တဲ့ လ၊ဒျာ၊နောင်၊သွ။။

“စိတ်ပတီ၊” ကရို၊နဝ်၊ ထွာ ‘ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်၊’တဲင်
အရေ၊တန်ဒျာ၊ သ၊အားရှုံးစပ်၊လွေ၊ ဘုရားဂုဏ်းနဝ်၊သွ။။ ဖြောင်း
ရွှစ်ခြင်၊ စူဠေးခြင်လွေ၊ ပတီ၊လွှမ်း၊ သ၊မဉ်းတတို့၊လွေ၊တဝ်း
ဘုရားလောင်း (ဘုရားဂုဏ်းတေားလောင်း) နဝ်၊ အထီတပေါး
ထွူးတဝ်း၊ အကျို၊တဲ့ တပေါးတန်တဝ်းနဝ်၊သွ။။

“ပတီ၊” ကရို၊နဝ်၊ ထေရဝါဒ ပိဋကကျမ်းဂန်းကိုနဝ်၊ တပါ
သော့တောင်းတဲင် “ဘုရားစိုးနဝ်၊ ပတီ၊အဲဉ်ထဝ်း” ရိုးဟးနိုင်းနဝ်၊
သွ။။

(၅၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ဆိုင်ချာယို စွတ်ဂါးထား ၃၇-လင်း၊ အလင်း ၁၀၀၀ - စတင်နှင်းနုရ်ခါ အလင်းပေါင်၊ ဖေးနေးကသေအိတင် စွတ်ဂါးထား တလင်း၊ ချလင်းပတီ၊တဖြိုး မတ်တောင်ခါအိနှင်းနုရ်၊ ကွပ်နုရ်မ၊ ပါးငြိအဘိဓာန်းကိုနုရ် ပတီယို ဟဲ့ “ဇမ္ဗုမာလာ” နုရ်သွ။ (ဇမ္ဗု- ရွစ်၊ မာလာ - ကပ်၊ ဇမ္ဗုမာလာ - ရွတ်ဖတ် မတ်တောင်အိတား ကောင်းထူး အဓိပ္ပါယ်လ၊ နှင်းနုရ်သွ။)

ဗုဒ္ဓဘာသာသီးအနေ၊ ကတိန်းသွံအိတော (ကတိန်းစိတ် အိတော) ဘုရားဂုဏ်စတင် နှင်းနုရ်တဲ့ အကျိုးထွက်ရာ၊ ထွက် ရာပေးနောင်တဲ့ အောင်းဒျားနောင်သွ။

“ပတီ”တပါတ်းစဉ်းတဲ့ အဉ်းသ၊မိဋ္ဌာန်၊ မဉ်းအောင်းယူး ခူးလိမ်၊ ခူးပြန်လွေ၊ ဘုရား (ဘုရားဂုဏ်တော) နုရ် ထွာ “ဗုဒ္ဓါနုဿတိ”ကမ္မဋ္ဌာန်နေနေ၊ အကျိုးတန်ဒျားနေနေနုရ်သွ။

အားထွတ် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်နယ်၊

- ၁။ အရညဂတောဝါ - လွေတခြာကို တရိုးတောင်း၊
- ၂။ ရုက္ခမူလဂတောဝါ - လွေသောင်းမွူးခလ တရိုးတင်း၊
- ၃။ သုညာဂါရဂတောဝါ - လွေကျောင်လိုယေန်ယေန်ကို

တရိုးတောင်း၊

- ၄။ ပလ္လကီ အာဘုဇိတွာ - အံတပန်းနေးထွူတဲင် ၊
၅။ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ - အွဉ်းတနွောင်းနွောင်းနမ်း ထွူ
တွေ့၊
၆။ သတိ - သတိယို ၊
၇။ ပရိမုခံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ - အွဉ်းမိုးလွေ့ တရေ့နွီ သာထန်း
သူ၊ ၊
၈။ သတောဝ အဿသတိ - အွဉ်းသတိတိ၊ငါ သာထန်းငါ၊
၉။ သတောဝ ပဿသတိ - အွဉ်းသတိတိ၊ငါ တရေ့နွီငါ၊
ယိုနဝ်၊ နိဗ္ဗေဒဘုရာ၊ ကဟော်ခါဒါ “မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်
ပါးငြိတော့” ကို ကလွဉ်အတွိုင်နောင်သွူ။

အားထွတ်ပျိုးအရွှတ်နောင်

အံတပန်း (အံတပဲင်)၊ ငင်းဒေင်မာ၊ကီ နမ်းအွဉ်းတနွောင်း
နွောင်း၊ စူယာ၊ အွဉ်းတအာ၊ စူယာ၊အပင်စေး အွဉ်းခလ၊ စူယာ၊
အပင်ထွေ အွဉ်းခကီ၊ စူမွူးနာ အွဉ်းခွိုင်းပသာလို့ဝင်၊ အံလင်၊
နင်းနောင်ထွူတဲင် -

(၆၀)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

“ တဇ္ဇေ၊ ၊ သာ ”

“ တဇ္ဇေ၊ ၊ သာ ”

“တဇ္ဇေ၊”တဲ သေလွဉ်၊ “သာ”တဲ သေလွဉ်၊ “တဇ္ဇေ၊”
တဲ အွဉ်းသတိ၊တိ၊ သေလွဉ်၊ “သာ”တဲ အွဉ်းသတိ၊တိ၊သေ
လွဉ်။

“တဇ္ဇေ၊ - သေ”

“သာ - သေ”

ပေါးအားထုတ်လွေ၊ နှိုင်းနှိတ်၊တိတ်၊နှိတ်၊ တလဲင်းတစိ၊
စိ၊မဲ၊ သ၊စူလွဉ်၊ သမားမိ ဟောင်လွဉ်ဒျား။

အဝ်းသေယူ၊ “တဇ္ဇေ၊ - သာ” “တဇ္ဇေ၊ - သာ”တွင်နှိတ်
(အဝ်းအားထုတ်နှိုင်းနှိတ်တွင်နှိတ်) နှိမ်းလောင်းအထောင်းမဲ့၊ တရို၊
တဝ်း မဉ်းလျားလွဉ်တဲ “လျား ၊ လျား” သေလွဉ်၊ သေလွဉ်၊သွေ့
နှိုင်းနှိတ်၊ မဉ်းဟွီ တဲ “ဟွီ ၊ ဟွီ” သေလွဉ်၊
သေလွဉ်၊သွေ့နှိုင်းနှိတ်၊ အလျားတရို၊တဝ်း၊ အဟွီတရို၊တဝ်း
မဉ်းထို၊မားထွူတင် သ၊နှိတ်၊ အွဉ်းဒင်ချာယင်းသွေ့ “တဇ္ဇေ၊
- သာ” “တဇ္ဇေ၊ - သာ” လောင်းနှိတ်၊ ကျို၊စာ၊အားထုတ်လွေ၊
တိတ်၊တိတ်၊သွေ့နှိုင်းနှိတ်။

လို၊ပြိန်၊ ဖေးနေးကသေနာ၊ မဉ်းဒေါ၊ဗားအချွတ်နပ်၊ ဥပမာ- မီးမဉ်သေစင်းမွေး လို၊မွိုက်တဖြာ၊ အခရားနပ်၊ လို၊မွိုက်အုံထိုင်းတဲ့ ထွားဗား၊ ပါ၊နပ်၊ အုံလင်၊တဲ့ ထွားဗား၊ ပါ၊နပ်၊ မာ၊ထမဲ့၊မဲ့၊တဲ့ ထွားဗားလို့လို့၊ ထွားလို့လို့မ၊ သေဗား လွဉ်းလို့လို့၊ မဉ်းသေလွဉ်းလို့လို့ပါ၊နပ်၊ခရားမ၊ လို၊ဟပ်နဲ့ လို၊ကိုင်နဲ့ သေစင်း၊ သေစင်းမ၊ သ၊မဉ်ပယ်းတို၊မွေးနပ်၊ ပေါးလွဉ်၊ သ၊မဉ်ပယ်း တို၊မွေး ပေါးလွဉ်မ၊ ပယ်းတို၊မွေး၊ ပေါးပယ်းတို၊မွေးတဲ့ မွေး(လို၊မွိုက်) နပ်၊ မာ၊ခိုးလျားမာ၊ဒုက္ခဒွါမ်နီ၊ ခိုးလျားဒုက္ခကင်း၊ အုံဗားသျှင်၊သျှင်၊ အုံဗားခွေး၊ လ၊ထာ၊ချမ်၊သားနပ်၊သွ။

အနိုင်းနပ်၊နေနေ အားထွတ်ဝိပဿနာ၊တရာ၊ ကရို၊နပ်၊ ထွားချာ နမ်းသ၊အပဲစ်၊ စစ်ချာရုပ်နာမ်းအမား၊ ယံကသေ ခန္ဓာဒုက္ခ အကျောင်၊နောင်၊သွ။

ကွပ်နပ်၊မ၊ နမ်းသ၊ခန္ဓာ၊ ထွာနိုင်းမဲ့၊ နိုင်းမဲ့၊ဖုံးနပ်၊ ယံက သေစင်းစင်းဗားကင် အဉ်၊သတိ၊တိ၊ ထွားဗားတွမ်းညာဏ်း (သေလွဉ်း သေလွဉ်းဗား)။

အဉ်းသတိ၊ဟပ်ဟပ်မ၊ သမားမိအားဟပ်၊ သမားမိအားဟပ် မ၊ ဝိပဿနာ၊ညာဏ်းပေါးလွဉ်၊ ဝိပဿနာ၊ညာဏ်းပေါးလွဉ်မ၊ သေစင်းစင်းဗား ခန္ဓာယိုတန်နပ်၊ -

(၆၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

- အနိစ္စ - (ထာ၊တသေတောင်း) တန်ဒျား
- ဒုက္ခ - (ထာ၊ဆင်၊ရယ်၊) တန်ဒျား
- အနတ္တ - (နမ်းမွေးတောင်း) တန်ဒျား
- အသုဘ - (ထာ၊တင်းတယ်၊တောင်း) တန်ဒျား။

သေလွဉ် (ထီးလွဉ်) စင်းစင်းစဲ့စဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တနင်း
နဝ်၊မ၊ ထာ၊မဉ်လ၊ခန္ဓာ၊ (လောဘ တဏှာ၊) လို့ထို၊၊ လောဘ
တဏှာ၊လို့ထို၊မ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ ထွာလ၊တင်း၊ သမုဒယသစ္စာ၊
ထွာလ၊တင်းမ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊တဲ့ ထွာတင်း၊ ကွပ်ဒုက္ခသစ္စာ၊ ထွာတင်း
တင် ဒုက္ခဗျာတင်း၊ ကွပ်ဒုက္ခဗျာတင်းတင် ချမ်၊သားဗျာနဝ်၊သွ။

လို၊စွမ်းဖြာ၊ ဖေးနေးကသေနာ၊ မဉ်းဒေါ၊ဗျာ၊ ခ၊တနယ်၊နဝ်၊
ကွပ်သေလွဉ် (ထီးလွဉ်) စင်းစင်းစဲ့စဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတင်
မဉ်လ၊တင်းဒွမ် ခန္ဓာ၊၊ ကွပ်မဉ်လ၊တင်းဒွမ် ခန္ဓာ၊တင် ကျိတ်ထင်း
တင်းဒွမ်၊ ကွပ်ကျိတ်တင်းဒွမ်တင် ထာ၊ဖြားဒုက္ခ ထာ၊ဆာဒုက္ခ
ထာ၊သီဒုက္ခ သောက ပရိဒေဝ - စတင် ဒုက္ခအမျိုးမျိုးဖုံးနောင်၊
တဲ့ မော့၊ဗျာဒွမ်၊ ကျိတ်ဖြားဆာသီ ပူလီသောက ပရိဒေဝဖုံး
အဲဉ်ထင်းဒွမ်တင် ချမ်၊သား သေးသေးနားနားခန်းဒျားနဝ်၊သွ။

(ကမ္မဋ္ဌာန်၊ခရား၊ ဝိပဿနာ၊ အကျောင်းယိုနောင်၊ အာငါး
လဲင်းငါးတင် မဉ်းတမ်းခေါ်ခေါ်ချား၊ ကမ္မဋ္ဌာန်၊ခရား၊ ဝိပဿနာ၊
အကျောင်းခြေင်ခြေင် လိတ်စောင်းတစောင်းနပ်၊မ၊ အီးပြဲ၊စွဲ၊လ၊
နပ်၊သွ။၊ ကတမ်းနယ်ယိုနပ်၊ အခေးအနေအလ၊ တဲမ်းပျ၊နယ်ဟး
ကွဲ၊ အားထွတ်ပွဲ၊အားထွတ်နယ်၊ အခွဲ၊တ်ပေးတစိ၊လွမ်းနပ်၊
သွ။။

အားထွတ်တရာ၊နပ်၊ အံ့နဲင်းမဲင်၊မဲင်၊တဲ့ လ၊ချား၊ အားထွတ်
မဲင်၊ကိုကိုတဲ့ လ၊ချား၊ ကျို၊စာ၊အားထွတ်လွသော့နေး။

ဘာဝနာကဗျာ

- * အနိစ္စ ဒုက္ခ - အနတ္တ လက္ခဏာ၊
- ကွပ်ပွိုးသေတမ်း - တဖြောင်း ညဆွာ၊
- သေးယံ သုခ - ထင်းလွ နမ်းချား
- လောဘငင်း - ဆင်းဆင်း၊ ခန္ဓာထွာ ။

- * ကွပ်ခန္ဓာထွာ - ဖြားဆာသီဟး
- အံးတားကွဉ်က၊ - ယပ်၊သ၊ နီနာ၊
- ပိုတားလီ၊တွက် - ယူ၊ပက်တန်ချား
- ဆာသီငွိုး - ကွပ်ပွိုး ခန္ဓာထွာ ။

(၆၄)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

- * အားထွတ်မာကျပ် - ဝိပဿနာ၊
အနိစ္စ ဒုက္ခ - အနတ္တ သေငါ၊
စင်းစွဲတိုခန်း - မျိုးစဉ်း ခန္ဓာ၊
အွဉ်းကုင်ပြာ - ဆိုင်တား လွှတ်သင်္ဃာ ။

- * ခန္ဓာလွှတ်ထွာ - သီဆာ ကင်ချာ၊
အံ့တားကွဉ်က - ယပ်သကင်ညာ၊
ပိုတာ လီတွက် - ယူပက်ခရာ၊
မော့ဒွမ်ဗွေ - သေးသေး ချမ်သာထွာ ။

ဘာဝနာ - ပုညကြိယာဝတ္ထု ထွေယိုသွေ။

အပစာယန အဓိပ္ပါယ်

ရိုးသေးပုဂ္ဂိုလ် အသက် ဂုဏ်းသိက္ခာ ကတန်လဲဦးနီနပ်၊
ဟဲ့ “အပစာယန” နောင်သွေ။

“ရိုးသေး” ကရိုးနပ် - လွေကျိုးဆွမ်း၊ ထူးဆွမ်းဖေး
တခြုံ၊ ခေါက်ဝဲဦး ရိုးသေး၊ ဒါဖေး အခင်းလမ်း၊ ဖိုင်းဖေး အခင်း
လမ်း၊ ဖိုင်းဖေး အတူ၊ ဖြေတွမ်း ဟူဖေါင်း၊ ဖြေတွမ်းကောင်း၊
ဖြစ်တွမ်းနိုးသားထီ၊ ဖြစ်တွမ်းနားမန်ဟွမ် စတင် ရိုးသေးမူ၊ ကား
ကအပ်နပ်၊ ထွာအပစာယန လွဉ်းလွဉ်းနောင်သွေ။

အပစာယနတွက်တာ ငေါင်းလင်္ကာ

- ၁။ မဉ်းခွဲလိုကျောင်း၊ မတ်တောင်တောင်၊
လွေရောင်တို့က်မွှိုနိုးနော ။
- ၂။ လွေကားဆင်၊ ကျင်ရွှင်ပါ၊ မိုင်းခါ မာမွှိုနိုးနော ။
- ၃။ မဉ်းထုမ်းခင်းဖါး၊ ဗောင်းထိုးဟား၊ ဘားသားနီထွုံနော ။
- ၄။ မဉ်းခွဲဆရာ၊ ဗောင်းခင်းဖါး၊ ဖေးဟား ရိုးသေးနော ။
- ၅။ အုံတူထူ၊ ဂူဝိုင်းဈ၊ ယံကျဟောင်းငါးနော ။
- ၆။ ခွဲဗွေဗွန်စင်၊ တောင်တောင်ဝင်၊ အုံလင်ဝိုင်းသွော့နော။
- ၇။ အုံလင်မဖိုင်း၊ အုံထွိုင်းလဲဦး၊ ဂူဝိုင်းရိုးသေးနော ။

(၆၆)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၈။ စူဝံသံ၊ နိပင်၊ ဒင်္ဂေသ၊ အင်၊ နောင်၊ ယင်ဒေါ၊ လောင်းနေား ။
၉။ ခွေသွဉ်းနီဗ္ဗေ၊ ဒေါ၊ သေးသေး၊ ယေန်၊ ကေးဟင်၊ ငါးနော။
၁၀။ ခွေခွေနာ၊ နာ၊ ငေါင်းနောင်၊ ရာ၊ လာ၊ လာ၊ ဒေါ၊ မွှါန်းနေား။
+ + + + + + +

ဝေယျာဝစ္စ အဓိပ္ပါယ်

မာ၊ ဖေး လို၊ ဖြားလို၊ တန် ဝတ်ပတ်ဖုံး၊ မာ၊ ဖေးလို၊ ဆာ
ဝတ်ပတ်ဖုံး၊ စွဲကိုမာ၊ ကို ဝင်၊ ကုသိုလ်းကိစ္စဖုံး စတင်စားနပ်၊ ဖုံးနပ်၊
ဟဲ့၊ “ဝေယျာဝစ္စ” နောင်၊ သွ။

ဝတ်ပတ်မာ၊ ကို ကရို၊ နပ် - ပုဂ္ဂိုလ်းအသက် ဂုဏ်းသိက္ခာ
ကတန်လဲဉ်းနီ၊ ဖူဖီမွှီးဟ၊ ဆရာ၊ စတင် ဝေဇ္ဇေသီးအတွက် ဆောင်း
ရွက်မာ၊ ဖေး၊ ဝတ်ပေးဝတ်တန်အမျိုးမျိုးဖုံး လို၊ ဆာအတွက်
ဆောင်းရွက်သုက်သင်း ဖေးအံးဖေးအွေ၊ သူ၊ ဖြူလုပ်၊ လာ၊ မာ၊ ဖေး
အမျိုးမျိုးဖုံး၊ ကူးညီးစွဲကိုဝင်၊ ကုသိုလ်းကိစ္စ၊ ထွာသျှင်းလောင်၊
တပဲ့၊ စင်၊ လောင်၊ တပဲ့၊ ဒွါးဒေဉ်ဟန်းအိုသား၊ လွှားဒေဉ်သား၊ ဖြား
ဆားတန်ပေး၊ ကကူးညီးစွဲကိုဖေး ထာ၊ မာ၊ အမျိုးမျိုး။

ဖို့၊ ကိုချာ၊ ဟကိုထ၊ စတင်ကကူးညီးစွဲကိုဒါ၊ အပဲစိတ

ကင်၊တောင်း အကုသိုလ်းထား၊မာ၊ အမျိုးမျိုးဖုံးနှောင်၊ ထွာတင်း
“ဝေယျာဝစ္စ” (ဝေယျာဝစ္စ မွေးတင်း) နှောင်၊သွ။

“အပစာယနတွမ်း ဝေယျာဝစ္စ” ကွားဝင်၊

- ၁။ ရိုးသေးလို၊ဖြား လို၊တန်နှင်၊ “အပစာယန”
၂။ မာ၊ဖေးလို၊ဖြား လို၊တန်ဝွတ်ပတ်နှင်၊ “ဝေယျာဝစ္စ”
ကွားလိုဝင်၊ (ထူ၊လိုဝင်၊) နှင်းနှောင်၊သွ။

- လင်္ကာ -** ၁။ ခေါက်ဝိုင်းရိုးသေး၊ ၊ သက်တန်မွေး ၊
ဖန်ဖေး “ပစာယ” ။
၂။ ဝွတ်ပတ်မာ၊ဖေး၊ ၊ သက်တန်မွေး ၊
ဖန်ဖေး “ယျာဝစ္စ” ။

ဝေယျာဝစ္စ ကဗျာ

- * ဆရာ၊ဗွိုးဖါ - လို၊ဆာ သုံးယား
ဂုဏ်းသက်တန်စား - လို၊ဖြားအာဖြာ၊
နေးသ၊ဗွာမျတ် - ဝွတ်ပတ်မာ၊ဗား
ယျာဝစ္စ - ယံကျ ကုသိုလ်းအာ ။

ပတ္တိဒါန အဓိပ္ပါယ်

နိကလ၊ဒါ၊ ကုသိုလ်းယို ဝင်၊တဲ့ ဖေးကလ၊တွာတွာ အွဉ်း
သ၊ဗ္ဗာဗ္ဗာ ကဖန်းဝွေးဖေးနပ်၊ ဟဲ့၊ “ပတ္တိဒါန” နောင်၊သွ။

ရီ - ဖန်းဝွေးဖေးထို၊ ဝင်၊နဲင်းယိုနပ်၊ ကုသိုလ်းလို့ထို၊နဲ့၊
လို့ထို၊တမ်းနဲ့၊ ထေနယ်ဖေး တွမ်းဥပမားမွှိုင် ။

ဖြေး - လို့ထို၊တမ်း၊ ယိန်းလ၊အာထင်း ကုသိုလ်း၊ ဥပမား
တမ်းရီးခန်း ဖယောင်၊တင်းတလီး၊ ဖယောင်၊တင်း
အလီးတရောင်နောင်၊ ခြစ်၊ထင်းဒွမ်မေးခြစ်၊၊ ထူးထူးတမ်းတေး
ဗော့၊ ပထမဖယောင်၊တင်းမေးနောင်၊၊ ဖယောင်၊တင်း အဆုင့်၊
သွတ်၊ အလီးတရောင် တမ်းလို့ခန်းတဲ့ ပထမဖယောင်၊တင်းမေးနပ်၊
အတယွမ်းထို၊တမ်း၊ ပထမဖယောင်၊တင်း မေးရောင်းတွမ်း ကတမ်း၊
ဆုင့်၊ မေးရောင်းတရောင် ကတိန်းတင်းလေညီ၊ဝင်၊နပ်၊ ယိန်းတင်း
ယိန်းတလပ်စွဉ်းနောင်၊သွ။

ဥပမား နဲင်းနပ်၊နေနေ၊ ဖန်းဝွေးဖေးစွဉ်းတဲ့ ပထမကုသိုလ်း
နောင်၊ တယွမ်းထို၊တမ်း၊ လ၊ထင်း “ပတ္တိဒါန ကုသိုလ်း” တင်
ယိန်းလ၊အာအာ ကုသိုလ်းနောင်၊သွ။

ပတ္တိဒါန ကဗျာ

* ငွေဖန်း လှူလို - ယွမ်၊ထို၊တမ်းဟား
လ၊ထင်းလို့ပိုး - ကုသိုလ်းထွာပွါ၊
မေးတင်းတလီး - တဲစ်၊ရီးသေးချား
တဲစ်၊ကူတော - အာအော ယိန်းလေဗွာ ။

ငွေဖန်းပေး ကုသိုလ်းပျိုး

ကမာ၊ကုသိုလ်းသားနပ်၊ ရှိ၊သွော့နဲင်းယို -
“ထူးတွာတွာသွော့ ကုသိုလ်းယိုနော ပွေးသီးဩ” ။
ဖူးဝေးအမျာ၊နောင်၊ -
“သားခု၊ သားခု၊ သားခု” ရှိ၊သွော့နဲင်းနောင်၊။

(တောင်၊ခါ၊ - ငေါင်းယပ်၊နမ်း ဆျာ၊ထီနပ်၊တဲ့ အရေ၊
ကီ၊ချား အသေနားတင် ရွှစ်နေးချား နီ
ဘားသားခြင်ခြင်မ၊ ဟောင်၊ ထာ၊နပ်သက် ယိန်းထွာ၊ ယိန်းလ၊
အာကုသိုလ်း၊ ငေါင်းယပ်၊နမ်း ဆျာ၊ထီယပ်၊ဟန်းနပ်၊ “တောင်၊ကီ၊
ပဂို၊ ရန်းတကျွန်း၊ မေးလမဲင်း သထွန်း ထာဝယ် ဗိတ်” စတင်
နဲင်းနပ်၊ဖုံး။

“ဖိုး ပနား ထော့၊ ထိုး - ချင်းသွေ၊ ကေ၊ ယူး ဝါး ဆင်

(၇၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

သေ ဖီးထူ၊ ဒေး ”စတင် နှင်းနပ်ဖုံးနောင်၊ ပဗျ၊ပဗျ၊ အာလွဉ်၊
ဆွာလွဉ်၊ငါးတင် တွမ်းခေတ်ယိုခါ (တွမ်းလို၊ယိုခါ) ထာ၊ထီးနပ်၊
တပေါးကဲကဲညီးတမ်းနောင်၊သွ။

“ပတ္တာနုမောဒန” အဓိပ္ပါယ်

ဝင်၊ဝွေးဖန်းဖေး ကုသိုလ်းတင် ကသာ၊ခုဆွမ်းနောင်၊ ဟဲ့၊
“ပတ္တာနုမောဒန” နောင်၊သွ။

ယင်ဟန်းသားနပ်၊ ကတိန်းသီတင် လွေ၊ထွာပိတ္တားတဲ့ အင်း
လွေ၊အံ့မအံ့အပ်တင် မဉ်လ၊နား ကုသိုလ်း၊ ပေါးဝင်၊ဝွေးဖေး
ကုသိုလ်းတင် ဝွေ၊သီး သားခုဗား၊ ဝွေ၊သီး လ၊နှင်းနှင်းကုသိုလ်း၊
လွစ်လ၊ထို၊ ပိတ္တားဘဝ၊ သုခချမ်းသား၊ လ၊စွဉ်းချား ယိုခါ အ
ကျောင်၊ ပေတဝ်၍ ပါဠိအဋ္ဌကထာကို ဟော်၊သေ၊ခါ၊ နှင်းယို
သွ။

နီဗွေ၊ဘုရာ၊စိုးစခါ ခွန်ဗိမ္ဗိသာရ ဖူးဝေးလီ၊ဖုံး လွေ၊ထွာထို၊
ပိတ္တားတင် အင်းမောင်၊နား ခွန်ဗိမ္ဗိသာရ ဝွေးဖန်းဖေးကုသိုလ်း။

ခွန်ဗိမ္ဗိသာရ ကတိန်းနားကျောင်၊ (ဝေဠုဝန်) ကျို၊နောင်၊
သံးတဝွေးဖန်းဖေးဟားတမ်း ကုသိုလ်းတင် ပိတ္တားသီးဖုံးတဲ့ တသာ၊ခု
ဗားတောင်း။

နင်းမွူးဟာတွေ့၊ သင်၊အွင်းနယ်စွဉ်း အနမ်းတင် နင်းမွူး
ရင်၊တွေ့၊ ခွန်ထင်းလောင်းနယ် ဘုရား၊ နီဗွေးဘုရား၊ ဟော်၊ကျာ၊
နယ်ဖေး၊ ပိတ္တာ၊ခရားတင် ခွန်ဗိမ္ဗိသာရတဲ့ လောင်းယင်းစွဉ်း သွမ်း
တလင်း။

တို့၊ (ဒုတိယ) အလင်းနင်၊မ၊ ဝွေးဖန်းဖေးယင်း ကုသိုလ်း
တင် ပိတ္တာ၊သီးဖုံးတဲ့ သားရဲဗား၊ လ၊ခန်းထားချမ်းသားနင်၊သွ။

ပတ္တာနုမောဒနကဗျာ

- * ထူးတွာတွာသွေ့ - ခမ်းခွေ၊ ကုသိုလ်း
ဝင်၊ဖန်း ဝင်၊ဖေး - ဝင်၊ရေး ဝင်၊ရိုး
ဖူးဝေးအများ - စွမ်းဖြာ၊ကျို၊လို၊
ပတ္တာနု - သားရဲ လ၊ယို၊ယို၊ ။

“ဓမ္မဿဝန” အဓိပ္ပါယ်၊

ကနားတရာ၊နင်၊ ဟဲ့၊ “ဓမ္မဿဝန” နောင်၊သွ။

နားတရာ၊ ကရိုးနင်၊ - မဉ်လ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ၊
ထားချမ်းသားတင် နားတရာ၊၊ အုံလွဉ်၊ အင်းလွဉ်၊ ဒေါ၊ဖြမ်းလွဉ်၊

(၇၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ဖေးနေးကဒါးတင် နားတရာ၊ ထာ၊သေထာ၊ဒါး ဉာဏ်းပညာ၊
ဖေးနေးကအင်၊ ဖေးနေးကယိန်းအာတင် နားတရာ၊ ဟော်၊နယ်
ဖေးတောဝင်၊ ဖေးနေးကဒါးတင် နားတရာ၊ သ၊ယံကစ္စ၊ သ၊ယံ
ကချမ်းသာတင် နားတရာ၊ ကုသိုလ်တရာ၊ ယံကတိုးပွါးတင်
နားတရာ၊ စတင် နေးတွမ်း သ၊ဟင်သ၊ဒါး ကနားတရာ၊အမျိုးမျိုး၊
ကနားမော် အမျိုးမျိုးဖုံးနင်၊ ထွာ “ဓမ္မဿဝန” လွဉ်းလွဉ်းနင်၊သွ။။

တောင်၊ခါ၊ - ကထင်းလိတ်၊ ကသွဉ်လိတ်၊ ကသွဉ်
ကထူးဒါး ထာ၊လိန်းမား၊ ထာ၊သေလိတ်
ကိုဖုံးနင်၊တဲ့ ထွာ “ဓမ္မဿဝန” နင်၊နေနေသွ။။

ဓမ္မဿဝန ကဗျာ

* ဟောင်ဖွဲ၊ကရိုး	- အမျိုးချမ်းသာ၊
ယံဖေးကလ၊	- အွဉ်းသ၊ကျိုးစာ၊
ဟွိန်ထီးမဲ့လေ	- ယံသေလိန်းမား
ဿဝန	- ဓမ္မ နားတရာ၊ ။

နားဗားတရာ၊ ကျို၊ ၅-ပါ၊

- ၁။ (အသုတံ သုဏ္ဏတိ) -
တဟိန်နိတိတင်း အကျောင်းအခရားယို ဟိန်ဗား ။
- ၂။ (သုတံ ပရိယောဒါပေတိ) -
ကဟိန်ဗားဖိုလဲဉ်းတဲ့ ယိန်းသေနားစဲင်းစဲင်း ။
- ၃။ (ကဿီ ဝိတရတိ) -
ထားယူးမား သင်းသယ ကင်ထို၊ ။
- ၄။ (ဒိဋ္ဌိ ဥဇုံ ကရောတိ) -
ထားယူး စွဲ၊စွဲဉ်းထို၊ ။
- ၅။ (စိတ္တမဿ ပသီဒတိ) -
သ၊စွ။ သ၊ခွ။
ပေါးနားတရာ၊နပ်၊ လ၊အကျို၊ ၅-ပါ၊ယိုသွ။
(အံ - ၂၊ ၂၁၆)

နားဗားတရာ၊ ကျို၊ ၅-ပါ၊ ကဗျာ

- * ဟိန်ဗားတင်းကို - ဟိန်နိဇိသေ၊ဗား
ဟိန်လဲဉ်းဟိန်ထဲင်း - ယိန်းစဲင်းသေခါ၊
သင်းသယကင်၊ခြူး - ထားယူးဟောင်းဒါး
သ၊စွ။ငါး - နားဗား မျတ်တရာ၊ ။

“ဓမ္မဒေသနာ” အဓိပ္ပါယ်

ကဟော်တရားနတ်၊ ဟဲ့ “ဓမ္မဒေသနာ” နောင်သွ။

“ဟော်တရား” ကရိုနတ် - ဝင်္ဂဗေဒနေးကလ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ၊ ထားချမ်းသားတင် ဟော်ဗေဒတရား၊ ဝင်္ဂအုံလွဉ်၊ အဝ်းလွဉ်၊ ဒေါ်ဖြဝ်းလွဉ်၊ ဗေဒနေးကဒါးတင် ဟော်ဗေဒတရား၊ ဝင်္ဂထာ၊ သေထာ၊ ဒါ၊ ဉာဏ်းပညာ၊ ဗေဒနေးကအဝ်း ဗေဒနေးက ယိန်းအာတင် ဟော်ဗေဒတရား၊ ဝင်္ဂသ၊ ဗေဒနေးကစ္စ၊ ဝင်္ဂသ၊ ဗေဒ ကချမ်းသားတင် ဟော်ဗေဒတရား၊ နီနမ်းတဲ့ ကုသိုလ်းတရား၊ ယံကတို၊ ပါးတင် ဟော်ဗေဒဝင်္ဂတရား၊ စတင် ကဟော်တရား အမျိုးမျိုး၊ ကဟို၊ မော်အမျိုးမျိုးဖုံးနတ်၊ ထွာ “ဓမ္မဒေသနာ” လွဉ်း လွဉ်းနောင်သွ။

တောင်ခါ - ကချးလိတ်၊ ကတဲမ်းလိတ်၊ ကဗေဒဩဝါဒ ဆုမွှာဝင်၊ ကသွဉ်ဗေဒဝင်၊ အပဲစ်ကကင်၊ ဒါ၊ စူပညာ၊ ဖြောင်းပညာ၊ ကသွဉ်ဗေဒ ထာ၊ ဒါ၊ အမျိုးမျိုးဖုံးနတ်၊ ထွာ “ဓမ္မဒေသနာ” နောင်နေသွ။

မဉ်းဗေဒနေးကကျော၊ လာဘ်ဗေဒနေးကအာတင် နေးတွမ်း သ၊ ပျတ်သ၊ ညမ်းတွေ့၊ ကဟော်တရားနတ်၊ အကျိုးတတန်တမ်း။ ရေးရွယ်းအွဉ်းသ၊ ဝင်္ဂဗေဒနေးကလ၊ ကုသိုလ်း၊ ဝင်္ဂဗေဒ

နေးကတ္တိ၊ နိဗ္ဗာန်၊ နေးတွမ်း စေးတနားမဲဉ်း သ၊မျတ်တင် ဟော်၊
တရာ၊နောင်၊မ၊ အကျို၊တန်နောင်၊သွ။

ဓမ္မဒေသနာ ကဗျာ

- * ဟောင်ဖဲ၊ကရို - အမျို၊ ချမ်၊သာ၊
- ယံဖေးကလ၊ - အွဉ်းသ၊ဟော်၊ကျာ၊
- ရေးလွေ၊မိဋ္ဌာန် - နိဗ္ဗာန်၊သူ၊ဒျာ၊
- ဟော်၊နယ်ပျ - ဓမ္မ ဒေသနာ ။

“ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ” အဓိပ္ပါယ်

ထာ၊ယူးစွို၊စွဉ်းမု၊နဝ်၊ ဟဲ့၊ “ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ” နောင်၊သွ။

“ထာ၊ယူးစွို၊စွဉ်းမု၊” ကရို၊နဝ်၊ လူ၊တန်၊ထာ၊ အကျို၊အဝ်း
ဒျာ၊ လူးမိုးဖါ အကျို၊အောင်၊ဒျာ၊ ဘုရာ၊ ရဟန္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်းဒါး
ပုဂ္ဂိုလ်းမျတ်သီးဖုံး ကပညပ် ကဟော်၊သေ၊ခါ၊ တရာ၊မဲဉ်း တရာ၊
စွို၊ဖုံးနဝ်၊ နေးဒျာ၊ထူးဒျာ။

နေးတဝ်းအမား၊ နေးတဝ်း အတရွို၊၊ သ၊စွယ်၊ဗွို၊ခြ၊တဝ်း
လို၊မ္ပိုက်သီး တရာ၊မား၊ အကျင်၊မား၊ ကျင်၊တောင်၊ တဖူးမား၊
ထောင်တဝ်း၊ ထာ၊မားမား၊ မားတဝ်း၊ ထာ၊ဒေါ၊မား၊ ဒေါ၊တဝ်း၊
ထာ၊ကျုံးမား၊ ကျုံးတဝ်း စတင်နိုင်းနဝ်၊ဖုံးသွ။

(၇၆)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ - (ထာ၊ထီးမဲဉ်း၊ ထာ၊ယူးမဲဉ်း)

၂။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ - (ထာ၊ယူးစွဲ၊စွဉ်းမု၊)

၃။ ကမ္မဿ ကတာဉာဏ်း - (နမ်းတဗြို၊ အစစ်အမန်းနပ်၊
အဝ်းချာကံးလွမ်း၊ ယွမ်းအံးသေ
နဲင်းနောင်၊)။

ယို ၃-မျိုးနပ်၊ အသ၊ဘော်၊တရာ၊ မိန်ပီလို့ဝင်၊နပ်၊သွ။။

ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ကဗျာ

- * ထာ၊ယူးမစွဲ၊ - တစွဲ၊လွဉ်၊မား
နဲင်းနပ်၊မာ၊မွဲး - မဉ်းယိုးနပ်၊ရာ၊
ယူးစွဲ၊ဟပ်မုတ် - စွမ်းဇာတ်ချမ်းသာ၊
ဒိဋ္ဌိဇု - သားခု ဟပ်ငါငါ ။

သွင်၊သော့၊ နဲင်းယို -

၁။ ပတ္တိဒါနတွမ်း ပတ္တာနုမောဒန ၂-ပါးနပ်၊ သွင်၊သော့၊ “ဒါန”
ကိုနောင်၊သွ။။

အကျောင်၊နပ်၊ - ဒါးနတဲ့ ပယ်းထို၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယ၊
ပတ္တိဒါန တွမ်း ပတ္တာနုမောဒနတဲ့

ပယ်ထိုး၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယနေနေ၊ ကွပ်ပွိုးစွဉ်း အပယ်ထိုး၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယနင်းနင်းဝင်းတင် ပတ္တိဒါန တွမ်း ပတ္တာနုမောဒန ၂-ပါးယို တွမ်းဒါနနောင်၊ သုဘောလက္ခဏာ၊ ဗွန်ပီငါးလို့ဝင်းတွေ့၊ သွင်းသော့ဗား “ဒါန” ကိုနောင်သွေ။

၂။ အပစာယန တွမ်း ဝေယျာဝစ္စ ၂-ပါးနောင်၊ သွင်းသော့၊ “သီးလ” ကိုနောင်သွေ။

အကျောင်၊နပ်၊ - အပစာယနတွမ်း ဝေယျာဝစ္စ ၂-ပါးနောင်၊ ထွာစာရိတ္တသီးလ၊ (ထွာအကျောင်၊သီးလ) တင် တွမ်းသီးလနပ်၊ သုဘောလက္ခဏာ၊ ဗွန်ပီငါးလို့ဝင်းတွေ့၊ သွင်းသော့ဗား “သီလ” ကိုနောင်သွေ။

၃။ ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မဒေသနာ၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ယို ၃-ပါးနပ်၊ သွင်းသော့၊ “ဘာဝနာ” ကို နောင်သွေ။

အကျောင်၊နပ်၊ - ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မဒေသနာ၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ယို ၃-ပါးနောင်၊ မာတိုးပွါးဒါး ကုသိုလ်း တရားဖုံးတင် တွမ်းဘားဝနားနပ်၊ သုဘောလက္ခဏာ၊ ဗွန်ပီငါးလို့ဝင်းတွေ့၊ သွင်းသော့ဗား “ဘာဝနာ” ကို နောင်သွေ။

(၇၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါးဆီ

လင်္ကာ - ပတ္တိ+ပတ္တာ ၊ ယိုနဝ်းခါ ၊ သွင်၊ငါ “ဒါန” ကို ။
အပ+ဝေယျာ ၊ ယိုနဝ်းခါ ၊ သွင်၊ငါ “သီလ”ကို ။
ဌိ+န+သနာ ၊ ယိုနဝ်းခါ ၊ သွင်၊ငါ “ဘာဝနာ”ကို။

ပုညကြိယားဝတ္ထု ထွေ့ယိုသွ။။

ငေါင်းရီလွှာခန့် (၁)

- ၁။ “ပုညကြိယားဝတ္ထု” အဓိပ္ပါယ်နက်၊ တမ်းနယ်ထွူတင်၊
“ဒါန” ကရိုနက်၊ အဓိပ္ပါယ်လ၊ နှိုင်းမဲ့နက်တဲ့ တမ်းနယ်
သေ့လဲ့လဲ။
- ၂။ သျှင်ပျာနယ်ဖေး “ဝိဇ္ဇနိသိတဒါန” အဓိပ္ပါယ်နက်၊ မှိုင်း။
- ၃။ လို၊ ကမာ၊ ဒါနသားတွမ်း၊ တမာတင်းဒါနသားနက်၊ အမည်း
လွေ၊ ထွာ လူ၊ လိုနက်၊ အကွားလို့ဝင်၊ နှိုင်းမဲ့။
- ၄။ စေးတနား ၃-ပါ၊ ပါးငြိတွမ်း၊ အဓိပ္ပါယ်အဲဉ်း၊ အွဉ်းတွယ်၊
စဲဉ်းထွူတင်၊ ဖေးနေကပြု၊ စွဲတွမ်း၊ အဆိုင်၊ သွတ်၊ တပါ၊
နက်၊ အီးမာ၊ ဟးနှိုင်းမဲ့။
- ၅။ သီးလင်တ၊ ပါ၊ ယိုနက်၊ ပွိုးထမဲ့၊ မဟဲ့၊ ဟးတို့၊ “နိစ္စသီလ”
သျှင်ပျာထွူတင်၊ လို၊ ကျောင်းတွမ်း၊ သီးလသားနက်၊ သူး
မွန်း၊ ဖြူးနဲသား၊ ဒါး/ဒါးတင်းနက်တဲ့ သျှင်နယ်ဖေးမှိုင်း။
- ၆။ သီးလ ၉-ပါ၊ နက်၊ ခံထူးခရာ၊ လိုးနဲ့/လိုးတင်းနဲ့၊ ခြိုင်းနယ်
စင်းစင်းစုံစုံဖေး၊ အခရာမှိုင်း။

(၈၀)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

၇။ လိုလမ်းတဖြာ၊ မဉ်းခံးထူး သီးလအပါ၊ တဆီနောင်၊ ထွာ
နေ့သျှင်းဟောင်း၊ တွမ်းဗွေးသျှင်းနပ်၊ အကွားလို့ဝင်၊ နှဲင်း
မဲ့င်၊ ဖြိုင်၊ဖေးစံ၊မျှိုင်။

၈။ စာရိတ္တသီးလတွမ်း၊ ဝါရိတ္တသီးလ အမိပ္ပါယ်နပ်၊ တဲမ်းနယ်
ဖေးမဲဉ်းမဲဉ်းလဲဉ်း။

၉။ ခေတ်ယိုခါ ယောဂီးကမ္မဋ္ဌာန်၊သား ကအင်းဒေါ့လွဒါး
“သမထ” တွမ်း ”ဝိပဿနာ” အခရာ၊ (အမိပ္ပါယ်)နပ်၊
တဲမ်းနယ်ဖေးစံ၊မျှိုင်။

၁၀။ အားထွတ်တရာ၊ (အာနာပါန) ပွဲး အခွုတ်နပ်၊ တဲမ်းနယ်
ဖေးစံ၊မျှိုင်။

- - - - -

ငေါင်းရီလွှာခန့် (၁) အဖြေမဲဉ်း

- ၁။ ထာမာကထာအီ ကုသိုလ်းနဝ်၊ ဟဲ့ဗား “ပုညကြိယား
ဝတ္ထု” နောင်သွ။
“ဒါန” ကရိုနဝ် - “ဖေး-လူ” အဓိပ္ပါယ်လ၊ နှင်းနဝ်၊
သွ။
- ၂။ “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါန” ကရိုနဝ်-ကော့မောင်အွဉ်းသမဉ်
လ၊ချား နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတင် ကဖေးကလူဒါန ဒါနအမျိုး
မျိုးနဝ်၊ ကွပ်ပွိုင်းပွိုတောင်းတွမ်း ဝဋ်ဆင်ရယ်၊တွေ့
ဟဲ့ဗား “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါန” နောင်သွ။
- ၃။ လို့ကမာဒါနသားနဝ်-
၁။ အသက်တဲ့နောင်၊
၂။ အယောင်အဆင်တဲ့နောင်၊
၃။ ထာချမ်းသာတဲ့နောင်၊
၄။ အချွေးအရံတဲ့နောင်၊
၅။ ဩဇာအားဏား အရာအုပ်ဝင်တဲ့နဝ်၊

(၈၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

တမာတင်းဒါးနသားနပ်၊ အချက်ယို ၅-ချက် တထွေတင်း မာဒါးန
သားနောင်သွ။ အကွားလို့ဝင်၊ နှိုင်းယိုသွ။

- ၄။ (၁) ပုဗ္ဗစေးတနား (စေးတနားရီး)
(၂) မုဉ္ဇစေးတနား (စေးတနားထဝ)
(၃) အပရစေးတနား (စေးတနားဆိုင်)

ဖေးနေး ကပြွေ၊စွဲးတွမ်း အဆိုင်တပါးနပ်၊ တိန်းလူးတိန်းတန်း
ထွေနှပ်တဲ့ (ခွေလူးဟးထွေလဲဉ်း၊ ခွေထာလူးအောင်းမျှင်းလဲဉ်း)၊
ယူးယူး ထာလူးအောင်းမျှင်းထွေနှပ်တင် စွမ်းသွို့အားတက်၊
နပ်သက်သ၊ရေဟးနောင်သွ။

- ၅။ သီးလင်တပါးယိုနပ်၊ သွတ်စိုးဝိုင်းပန် တန်တန်ပေးပေး ကွပ်
လွှောက်နားလွေဟး သေးသေးတင် ဟဲ့ဟး “နိစ္စသီလ”
နောင်သွ။

ဖေးနေးကတရေတင် သူးမွန်း ဖြူးနံးသား ဒါးတင်း၊ ကွဲး
တွေ့ ထာဆာရော့ဂါး၊ ဂွေဒနားရော့ဂါးတမျိုးမျိုး ယံကထိုမား
တင် မဉ်းရေမတ်ချာ တသီးအနေးနပ်၊ ဒါးချာနောင်သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ထူးသီးလသွစ်ပါ၊ထွူတင် မဉ်းပွါ၊များလွဉ်း၊
မေတ္တာဘားဝနာနဝ်၊တွဲ ထွာကွတ်ပါ၊နေနေတွော့၊ သီးလကွတ်ပါ၊
နဝ်၊ ခံးထူးခရားလှိုးတောင်းနောင်သွူ ။

၆။ မေတ္တာ၊ ကရိုနဝ်၊ သီးလမွေးတောင်း၊ ဘားဝနာဒျား ၊
ကွပ်နောင်မ၊ သီးလသွစ်ပါ၊ ။

၇။ ထွာတင်းသျှင်း၊ သားမဏေးဖုံး၊ သျှင်းပေးကကျင်းသွံ၊လွေး
သေခိယသိက္ခာပုဒ်ဖုံး၊ ခန္တကဝတ်ဖုံး၊ သင်္ကန်းဖုံး အသွံ၊အ
ဆောင်းဖုံး စတင် နင်းနဝ်၊ဖုံးနောင်၊ လိုလမ်းတွမ်း ပွေးသျှင်း
ကွားထင်းအာတန်နောင်သွူ ။

၈။ “စာရိတ္တသီလ” ကရိုနဝ် - နီဗွေးဘုရားရို၊ “အမျိုးယိုနဝ်၊
လိုမားဗားနင်းယို” စတင် ကျင်းဝတ္တရာ၊အမျိုးမျိုး၊ ထွံ၊စံး
ဟင်အမျိုးမျိုးဖုံးနဝ်၊ အကျင်းဟင်မားဖုံးတင် ဟဲ့ဗား “စာ
ရိတ္တသီလ”နောင်သွူ ။

“ဝါရိတ္တသီလ” ကရိုနဝ် - နီဗွေးဘုရားရို၊ “အမျိုးယိုနဝ်၊
မားဒါးတင်း” ဗွေးစောင်းဘုရား ကရဲခါ၊ တဖေးမားတောင်း၊
သီးလဝတ်ပါ၊ စတင် နီစွသီးလဖုံးနောင်၊ တဟောင်မား
တင်းတင် ဟဲ့ဗား “ဝါရိတ္တသီးလ”နောင်သွူ ။

၉။ “သမထ”ကရိုနဝ် - မာ၊စူ၊ဖေးဒါးသ၊ မာ၊ခွ၊ဖေးဒါး လော
ဘ ဒေါသ စတင် နီဝရဏကိလေးသားဖုံးနဝ်၊မ၊ ဟဲ့၊ဗား
“သမထ”နောင်၊သွ။ ။

“ဝိပဿနာ”ကရိုနဝ် - ထွားဒါး ထီးဒါး ထူးထူးချာ၊ချာ၊
ထီးဒါးအစားစား၊ ထွားဒါးအမျိုးမျိုးတင် ဟဲ့၊ဗား “ဝိပဿ
နာ”နောင်၊သွ။ ။

၁၀။ အားထွတ်တရာ၊ (အာနာပါန)ပွဲ၊အချွတ် - အံတပန်း
(အံတပင်)၊ ငင်းဒေင်မာ၊ကီ နမ်းအွဉ်းတနွောင်းနွောင်း၊ စူယာ၊
အွဉ်းတအာ၊ စူယာအပင်စေး အွဉ်းခလ၊ စူယာအပင်ထွေ အွဉ်း
ခ၊ကီ၊ စူမွူးနာ အွဉ်းခေါင်းပသားလို့ဝင်၊ အံလင်၊နင်းနဝ်၊ထွတ်တင်
“တရေ၊ သာ” “တရေ၊ သာ” “တရေ၊”သေလွဉ်၊ “သာ”
သေလွဉ်၊ “တရေ၊”တဲ့ အွဉ်းသတိ၊တိ၊သေလွဉ်၊ “သာ”တဲ့
အွဉ်းသတိ၊တိ၊ သေလွဉ်၊ “တရေ၊ - သေ” “သာ - သေ”
ပေါးအားထွတ်လွေ၊ နင်းနဝ်၊တိတ်၊တိတ်၊နဝ်၊ တလဲင်၊တစိ၊စိ၊
သ၊စူ၊လွဉ်၊ သမားမိဟောဝ်လွဉ်ချား ။

အဝ်းယူ၊ “တရေ၊-သာ” “တရေ၊-သာ”တွင်၊နောင်၊
(အဝ်းအားထွတ်နင်းနဝ်၊တွင်၊နဝ်၊) နမ်းလောင်းအထွောင်းမိုင်၊
တရို၊တဝ်း၊ မဉ်းလျားလွဉ်တဲ့ “လျား - လျား”သေလွဉ်၊ သေလွဉ်၊

သွေ့ နှိုင်းနှောင်၊ ။

မင်းဟိုတွဲ “ဟို - ဟို”သေလွဉ်၊ သေလွဉ်သွေ့နှိုင်းနှောင်၊
အလျားတရိုးတင်း၊ အဟိုတရိုးတင်း မင်းတိုမားထွူတင် သ၊နှောင်၊
အွဉ်းဒင်းချာယင်းသွေ့ “တရေ၊ - သာ” “တရေ၊ - သာ”
လောင်းနှောင်သွေ့။

ငေါင်းရီလွှဲခန့်၊ အဖြေမဲဉ်း (၁) ထွူသွေ့ယို ။

ငေါင်းရီလွှာ၊ခန့် (၂)

- ၁။ ပုညကြိယားပါ၊ဆီကိုနောင်၊ ထေန်ယံငါ အနာ ၆-ပါ၊ငါတင်
လောင်၊သွမ်းထွူ နားတရာ၊နင်၊ ထွာပုညကြိယားဝတ္ထုအပါ၊
မဲ့င်၊ဟောင်း ။
- ၂။ သီးလငတ်၊ပါယို မဉ်းခံးထူးရိုမ်၊ပျတ်တွမ်း မဉ်းခံးထူးပဉ်ပါ၊ပါ၊
နောင်၊ ကွားလို့ဝင်၊နဲ့င်မဲ့င်၊ ။
- ၃။ လို၊သီးလ၊အဝ်း ကအီးလ၊ဟး အကျို၊တရာ၊ ငတ်၊ပါ၊နင်၊
တွက်နယ်စံ၊မွိုင် ။
- ၄။ “အရဟံ”ကရို၊ဒါး ဘုရာ၊ဂုဏ်းတေားယို ပြန့်ပအိုဝ်းနယ်ထွူ
တင်၊ အရဟံဂုဏ်းတေားယို မဉ်းစိတ်အီပတီးနောင်၊ မာ၊ဟး
နဲ့င်မဲ့င်၊ ။
- ၅။ “ပတီး”ကရို၊နင်၊ ဘုရာ၊စိုးစခါ အဝ်းနေဟောင်း၊ ထေရဝါဒ
ပိဋကတ်ကို ပါနေဟောင်း၊ ပတီးယို စခါသွံ၊အီအမျို၊မဲ့င်၊။
- ၆။ အပစာယနတွမ်း ဝေယျာဝစ္စ ကွားလို့ဝင်၊နဲ့င်မဲ့င်၊ တမ်းနယ်
ထွူတင်၊ တမ်းနယ်ဖေးပါ ဝေယျာဝစ္စကဗျာနင်၊မွိုင် ။

၇။ မာ၊ကုသိုလ်းသားဖုံ မဉ်းဝွေးဖန်းဖေးကုသိုလ်းနဝ်၊ ရှိ၊ဟးနင်း
မိုင်၊ တဲမ်းနယ်ထွူတင်၊ ကဝွေးဖန်းဖေးကုသိုလ်းနောင်၊ ဟဲ့၊
ပုညကြိယားဝတ္ထု အမျို၊မိုင်၊ ။

၈။ ကနားတရာ၊နဝ်၊ အကျို၊လ၊ ကားမိုင်၊ပါ၊ တဲမ်းနယ်နေး
ပအိုဝ်းထွူတင်၊ တဲမ်းဖေးပါ ကဗျာယင်ဟဲ့င်း ။

၉။ ပုညကြိယားဝတ္ထု လယိုဖုံနောင်၊ ပြန်းပအိုဝ်းဖေး အဝိပ္ပိယံး
အအဲဉ်းစားပေးငါလဲ့င်း ။

(က) ဒါန

(ခ) ပတ္တိဒါန

(ဂ)

ပတ္တာနုမောဒန

(ဃ) ဓမ္မဿဝန

(င) ဓမ္မဒေသနာ ။

၁၀။ လယိုဖုံနဝ်၊ ထွာပုညကြိယားဝတ္ထု အပါ၊မိုင်၊ဟောင်း တဲမ်း
နယ်ထွူတင်၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကိုနဝ်၊ “ဝေယျာဝစ္စ”ယို
သွင်းသော့၊ဟးအပါ၊မိုင်၊ အွဉ်းနယ်ပါသော့ တွမ်းအကျောင်၊
လဲ့င်း ။

(က) ချ၊ဖေးလိတ် သွဉ်လိတ်

(ခ) ဝိုင်းဘုရာ၊မျတ် မာ၊ဝွတ်ပတ် ။

(၈၈)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ငေါင်းရီလွှာ၊ခန့်၊ (၂) အဖြေ၊မဲဉ်း

- ၁။ ဝေယျာဝစ္စ၊ ပတ္တိဒါန၊ ပတ္တာနုမောဒန၊ ဓမ္မဿဝန၊
ဓမ္မဒေသနာ၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ ။
လောင်၊သွမ်၊ - ဒါန ၊
နားတရာ၊ - ဓမ္မဿဝန ။
- ၂။ မဉ်းခံးထူးရိုမ်၊ပျုတ်နပ်၊ သီးလင်္ကာပါ၊ကို ပေါးကိုင်တပါ၊ပါးတွဲ
ကားကအပ်း ငတ်၊ပါ၊လုမ်း ကိုင်လို့ ၊
မဉ်းခံးထူး ပဉ်ပါ၊ပါ၊နပ်၊ မဉ်းလွဉ်၊မား အပါ၊မဲဉ်းတွဲ ကိုင်ဒျား
ကလွဉ်၊မား အပါ၊နပ်၊လွဉ်၊မား၊ ကိုင်လို့တပ်း ငတ်၊ပါ၊ ကွား
နဲင်းနောင်၊သွ။ ။
- ၃။ ၁။ စေ၊စိန်၊ဥစ္စား၊ ရတနားရွှဉ်ခံ၊ လှိုင်းအာ
၂။ သတင်၊ကျေား၊ မဉ်းအီးလွီးဟွမ်
၃။ နို့ဝင်၊ဖုံးဝင်၊ခြာ မဲဉ်းဟန်၊ ရှင်းဟန်
၄။ သီလိန်းလွဉ်၊မားတပ်းထာ၊
၅။ ပေါးသီထွဲတွဲ တွိုးထင်းမား လူ၊ခမ်း ။

- ၄။ အရဟံဂုဏ်း ပြန့်ပအိုဝ်း -
နီဗ္ဗေဒဘုရားသူနဝ်၊ လူလိုဗျဟ္မာ၊ သတ္တဝါးခိုမှု၊ ကားက
လူးယို၊ ကွပ်ထူးထွိုက်ယံ၊ (အရဟံ)ဂုဏ်း၊ ဘွဲ့တန်သုမ်
ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်ဖဲစ်၊ ကျော့စွမ်စဲစ်လဲဉ်းသွ။ ။
မဉ်းစိတ်အီပတီနဝ်၊ မာသော့နဲင်းယို -
ယူးလွေ၊ အရဟံဂုဏ်း အဓိပ္ပါယ်နောင်ထွဲတင် “အရဟံ”
ချုလင်၊ ပတီတဖြိုး၊ “အရဟံ” ချုလင်၊ ပတီတဖြိုး၊
ပေါးလို့လွေ၊ ပတီတချာသွမ်ဖြိုးနောင်တဲ့ ထွာခန်းအရဟံ
ဂုဏ်းပတီတပတ်နောင်သွ။ ။
- ၅။ “ပတီ”ကရိုနဝ်၊ ဘုရားစိုးစခါ အဲဉ်ထင်း၊ ထေရဝါဒ ပိဋ
ကတ်ကိုတဲ့ တပါတင်း၊ စခါနဝ်၊ သွဲ့အီ မတ်အီဒျား စွတ်
ဂါးထားဖုံးနောင်သွ။ ။
- ၆။ ရိုးသေး လိုဖြားလိုတန်နောင်၊ “အပစာယန”၊ မာဖေးလို၊
ဖြားလိုတန် ဝွတ်ပတ်နဝ်၊ “ဝေယျာဝစ္စ” ကွားလို့ဝင်၊ နဲင်း
နောင်သွ။ ။

(၉၀)

ပုညကြိယာဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ဝေယျာဝစ္စ ကဗျာ

- * ဆရာဗွိုးဖါ - လိုဆာ သံဃဃား
- ဂုဏ်းသက်တန်စား - လိုဖြားအာဖြာ
- နေသ၊ဗွာမျတ် - ဝှတ်ပတ် မာ၊ဗား
- ယျာဝစ္စ - ယံကျ ကုသိုလ်းအာ ။

၇။ “ ထူ၊ တွာတွာသွော့ ကုသိုလ်းယိုနော မွေးသီးဩ ”
ရိုးဗားနှင်းနောင်၊ ။
ဟဲ့ဗား “ ပတ္တိဒါန ” နောင်သွူ ။

- ၈။ ၁။ တဟိန်ဖိုတင်း အကျောင်၊ခရားယို ဟိန်ဗား ၊
- ၂။ ကဟိန်ဗားဖိုလဲဉ်းတဲ့ ယိန်းသေနားစဲင်းစဲင်း ၊
- ၃။ ထာယူးမားသင်းသယ ကင်ထို၊ ၊
- ၄။ ထာယူးစွိုးစွဉ်းထို၊ ၊
- ၅။ သ၊စွူ သ၊ခွ၊ ။

ဓမ္မဿဝန ကဗျာ

- * ဟပ်ဖွဲကရိုး - အမျိုး ချမ်းသာ၊
- ယံဖေးကလ၊ - အဉ်းသ၊ ကျိုးစာ၊
- ဟိန်ထီးမဲ့လေ - ယံသေလိန်းမား
- ဿဝန - ဓမ္မ နားတရာ၊ ။

- ၉။ (က) ဒါန - ဖေးလူ၊ ၊
(ခ) ပတ္တိဒါန - နီကုသိုလ်းယို ဖန်းဝွေးဖေးဝင်း၊
(ဂ) ပတ္တာနုမောဒန - ဝင်းဝွေးဖန်းဖေး ကုသိုလ်းတင်
ဟဲ့၊ သားရဲ ၊
(ဃ) ဓမ္မဿဝန - နားတရား ၊
(င) ဓမ္မဒေသနာ - ဟော်၊တရား ။
- ၁၀။ (က) ချ၊ဖေးလိတ် - ဓမ္မဒေသနာ
သွဉ်လိတ် - ဓမ္မဿဝန
(ခ) ဝိုင်းဆရာမျှတ် - အပစာယန
မာ၊ဝွတ်ပတ် - ဝေယျာဝစ္စ

“ဝေယျာဝစ္စ”ယို သွင်းသော့၊ “သီးလ”ကို ။

အကျောင်၊နောင်၊ -

ဝေယျာဝစ္စ တွမ်း သီးလနောင်၊ သဘော်၊လက္ခဏာ၊ ဗိုန်ပီငါး
လို့ဝင်းတော့၊ သွင်းသော့၊ဗား “သီးလ”ကို နောင်၊သွ။ ။

(တောင်၊ခါ၊ -

ထွား အရီ + အဖြေ၊ ပွဲ၊စံးယိုထွူတင် အဝ်းကိုင်အလင်တဲ့
ရီ + ဖြေ၊လွဒျားသော့နော)

(၉၂)

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ

ငေါင်းရဲပ်နီဝုံး ကဗျာ

- ၁။ ကုသိုလ်းမာ၊အီ - ပါ၊ဆီတွက်တား
မိပ္ပါယ်းအလုင်း - ကခြင်းပဉ်ပါ၊
ဖေးဒါးစုံခွ၊ - ပုညကြိယား
ထင်းလွဉ်နား - သွဉ်ဟး ယိုခါခါ ။
- ၂။ ထင်းသွဉ်လဲဉ်းခါ - ကဲဉ်းအာသေနား
မိပ္ပါယ်းအလုင်း - ကခြင်းပဉ်ပါ၊
သွဉ်မွေးရေသန် - ပေးတန်စွဉ်းဒျား
ကတိန်းဒါး - လိန်းမား တိုးငါငါ ။
- ၃။ ကုသိုလ်းမာ၊အီ - ပါ၊ဆီ သေဒါး
ကဒါးလွဉ်နော - သွဉ်တောသွဉ်ပါ၊
သွဉ်ဖေးဝင်၊မ - ကျင်၊လ၊ သေနား
သွံ၊အွ၊ဟး - ခွ၊သား ရောင်းငါငါ ။

လင်္ကား

- ၁။ ပုညကြိယား ၊ ထင်းသွဉ်နား ၊ သွဉ်ဟး ယိုခါခါ ။
၂။ ပေးတန်စွဉ်းဒျား ၊ ကတိန်းဒါး ၊ လိန်းမား တိုးငါငါ ။
၃။ ကျင်၊လ၊သေနား ၊ သွံ၊အွ၊ဟး ၊ ခွ၊သား ရောင်းငါငါ ။

ပုညကြိယားဝတ္ထုပါ၊ဆီ ထွူလဲဉ်းသွူ ။

အားကျိုး ကျပ်ဂန်းဖုံး

- ၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်း ပါးငြိတေား ၊ ဒုတိယဖျူ၊
၂။ ။ အဋ္ဌကထား
၃။ ဝိနယ်၊ မဟာဝါး ပါးငြိတေား
၄။ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟပါဌ်
၅။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ အဋ္ဌကထားပါဌ်
၆။ ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထားပါဌ်
၇။ မဟာသတိပဋ္ဌာန်၊သုတ် ပါးငြိတေား
၈။ ။ ။ အဋ္ဌကထားပါဌ်
၉။ နရသာသနကျမ်း
၁၀။ သင်္ဂြိုဟ်းဘားသာဋီကာ

ခြပ်တဲပ်မွင်းဖျင်ချာနီ၊

၁၃၇၉-ဟး၊ ဝါးခေါင်းလာဆန်း (၄)နီ၊

မွါးနီ၊ - ကျားသပတေ၊

(၂၇ - ၇ - ၂၀၁၉)